Poštnina plačana v gotovini **Leto LVI.** v Ljubljani, v četrtek, dne 5. januarja 1928. **Št. 4.** Posamezna številka 2 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 50 Din, za inozemstvo 100 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp. petit-vrsta mali oglasi po 1·50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2·50, veliki po 3 in 4 Din, v uredniškem delu vrstica po 10 Din
Pri večjem naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo ✓ Uredništva telefon št. 2050, upravništva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 ✓ Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Zgrešeno knjigovodstvo

Ne more biti dvoma: človek sedanjih dni je praktičen, daleč od vsakega idealizma in utopij, računajoč s tehtljivimi dobrinami, uvažujoč praktične razmere, kakor bi rekel Cankar. Šola, časopisje in življenje se niso zastonj združili, da bi z večjim pridom oznanjali nauk o važnosti knjigovodstva za posameznika, za družine in celoto.

Preje se je malokdo menil za knjigovodstvo; veselo smo prejemali in veselo dajali, ne da bi mnogo premišljevali, kakšen bo končni uspeh, ali se bodo izdatki točno krili z dohodki ali ne; na preostanek še mislili nismo. Za vse skupaj je nekako vedno zadostovalo, izšlo se je, dasi se je v posameznih slučajih včasih zdelo nemogoče in so morale zlasti matere mnogoglavih družin delati dostikrat očitne čudeže, da so nasitile družino. Tempi passati!

Poslej smo se oprijeli natančnega knjigovodstva vsi: bogati in revni, izobraženi in neizobraženi — v Evropi in na Balkanu ... Danes vodi vsak natančen račun: toliko znašajo moji dohodki in to in to si morem zanje privoščiti. (Privoščiti — to je geslo to je beseda vseh besed!) In ako se mu kdo približa, takoj vzame svinčnik in natančno izračuna: To bi stalo toliko in toliko, za toliko manj bi si mogel sam privoščiti; ali je vredno? Nikoli. — Ali pa: Koliko ima, koliko bi zneslo oboje skupaj, koliko si bova mogla skupaj privoščiti? Ali je vredno? Poizkusim! — Tako se ženijo in može.

S tem se pa knjigovodstvo še ne neha, marveč šele prav začne. Z združenimi močmi za užitek, za čim največji užitek, pa naj je to le ubog in problematičen užitek, morda kino, kavarna, malo lepša obleka ali podobna revščina. Realen je pač treba biti in med ljudi je treba iti, v javnost. Tako veš, da živiš, zapisan si v javnem knjigovodstvu. Za vse to pa je treba časa in denarja. Tako, kakor sva in imava, gre. Kakor hitro bi prišel med naju še eden ali več njih, ki ne bi nič prinesli s seboj nego lačna usta in golo kožo, ne bi šlo več. Zato zapahe na vrata! In kadar to ne pomaga, naj pomaga pač karkoli. Naj tudi zakon narave trpi silo! Da je to ubijanje lastne krvi, zasipanje virov, iz katerih se napaja celota — kaj to nam mari? Kdo ima pravico terjati od nas žrtev za tujo bodočnost? Trenotek je naš, do njega imamo pravico, njega si ne damo vzeti, prikrajšati.

Tako živi Evropejec trenotku in omejuje svoje potomstvo iz vseh sil, z vsemi sredstvi. Čim manj nas bo, tem bolje bomo živeli, tem večji bo vsakogar delež na razkošju. Tak je nauk vsesplošnega knjigovodstva in knjigovodstvo je vrhovno načelo. Motor in stroj sta idola, ki neusmiljeno uničujeta življenje, morita srca in izpreminjata življenje v blazno, nezmiselno drvenje po sivi cesti skozi prah in dim in smrad — kam? V novo vojno ali revolucijo?

V tem pa se v Aziji probujajo stomilijonska ljudstva, ki smatrajo številno potomstvo za blagoslov, za jamstvo večnega življenja, ki sta njih verstvo in etika, zgrajena na spoštovanju roditeljev, na čaščenju prednikov. Tem ljudstvom potiska Evropejec vse izume svojega duha v roke, prinaša mu jih v hišo. Ta ljudstva bodo mogla zato preskočiti tisočletja mučeniškega truda in žrtev polnega razvoja arijskih narodov in zapostesti njihovo bogato dedščino, njihovo zemljo, pognojeno s trupli lastnikov in obdelovalcev, ki so iz gole sebičnosti, iz same realnosti ugonobili lastno seme in sami sebe požrli. Tako se bo izkazalo to rafinirano natančno urejeno evropsko knjigovodstvo vendarle kot popolnoma zgrešeno. Prokleto.

Rešitev je samo ena: Vera. In to tista vera, ki brezpogojno terja žrtev od vsakogar, posebno pa od moža in žene v zakonski zvezi. Vera, ki uči trpljenje in samozatajo kot pot, celo kot edino pravo, edino rešno pot, ki ostri duhove za spoznavanje ustvarnih vrednot in užitkov. Vera, ki ji je življenje sveto zaradi neumrlče duše in njenega večnega cilja: Katoliška vera.

Romunija odklanja Pribičeviča.

r **Bukarešt**, 4. jan. (Tel. »Slov.«) Ob Pribičevičevem govoru o priliki razprave o proračunu zunanjega ministrstva v finančnem odboru o konvenciji o šolstvu z Romunjo, je »Viitorul« mnenja, da je Pribičevičevo mišljenje ostalo osamljeno in da delajo odgovorni faktorji na čim bližje prijateljstvo z Romunijo na temelju statusa quo in na temelju pogodb. »Adeverul« pravi, da se čuti v Pribičevičevem govoru neprijateljstvo nasproti Romuniji.

Nov predlog zakona o neposrednih davkih

r **Belgrad**, 4. jan. (Tel. »Slov.«) Ministrski svet je na današnji seji najpreje razpravljal o uredbi o uporabi gozdarskega fonda. Cilj te uredbe je, da bi se ta fond v resnici uporabil za pogozdovanje, ne pa za druge stvari. Nato se je razpravljalo o spremembah k novemu predlogu zakona o neposrednih davkih, ki so nastale radi tega, ker je odpadla dohodnina.

Te spremembe so zasnovane tako, da ostane pri vseh realnih davkih osnovna stopnja, kateri se dodajo progresivne davčne doklade. Ta osnovna stopnja znaša pri zemljiškem davku 12%, pri zgradarini 12%, pri davku na podjetja, obrtne in trgovske obrate I. skupine 8%, II. skupine 6%, III. skupine 4%. Doklada znaša pri zemljarini do 500 Din čistega katastrskega donosa 2%, tako da znaša skupen davek 14% in raste tako, da doseže pri 10.000 ha 10%, ali skupno 22%. Potem bi se za 10 ha plačevalo z vsemi dokladami letno približno 250 Din.

Pri zgradarini znaša doklada do 5000 Din 4% in raste tako, da znaša pri 45.000 Din najemnine 8%, to je najmanj 12%, največ 20% z vsemi dokladami vred. Za nove zgradbe bo namesto invalidskega in komornega davka znašal davek potem, ko se odbije 20% od najemnine, 3%, kar predstavlja nekaj manj, kot sredina med dosedanjim davkom v krajih, kjer je bil ta davek najvišji in kjer je bil ta davek najnižji. Pri podjetjih bo davčni prebitek do 5000 Din znašal 3%, od 10.000 do 20.000 Din 4%, nad 50.000 Din 6%. Davek na rente bo znašal 8%. Vse vloge v hranilnicah so proste.

Pri uradnikih, državnih in privatnih, in delavcih se davek plača na ta način, da se od skupnega zaslužka odbije za davčne obvezanca samega letno 4.800 Din ali mesečno 400 Din. Za vsakega otroka do 18 leta, mesečno 100 Din, kar pomeni, da velja dosedanji eksistenčni minimum 6000 Din za davčne obvezance z enim otrokom, ali s to razliko, da se tudi pri dohodkih omenjena vsota odbije in se plačuje samo od ostanka.

Enako je tudi prirejen davek za uslužbence in delavce, ki prejemajo plače tedensko, da bodo, zlasti davčni obvezanci, ki imajo večje število otrok, plačevali mnogo manj, kakor dosedaj, oziroma da bodo povečini oproščeni davka. Dosedaj se je plačevala komorska in invalidska doklada posebej. Z novim zakonom te doklade odpadejo. V vseh navedenih davčnih vrstah so te doklade že vštete.

* * *

Kakor vidimo se je tudi v novem načrtu posrečilo vzdržati načelo progresivnega plačevanja davkov in zaščititi nižje sloje. Z ozirom na sprajno težaven položaj, ki je nastal, ko se je odklonila dohodnina in je fin. ministrstvo izostale zneske hotelo dobiti kar z linearnim povišanjem ostalih vrst davka, je to velik uspeh. O tem načrtu bomo še obširneje izpregovorili.

SDS pobija svoje lastne napake

Kdo je kriv »vojnice«? Samo SLS je glasovala proti temu zakonu. SDS je »vojnico« zagovarjala in zanjo glasovala. Poslanec dr. Kulovec posreduje, da se odstranijo krivice

r **Belgrad**, 4. jan. (Tel. »Slov.«) Samostojni demokrati so zagnali v novoletni številki »Jutra« demagoško kričanje proti davku, ki se imenuje »vojnica« in vpijejo, da je to uspeh klero-radikalne vlade. Pribičević je skušal zvaliti odgovornost za delo in nedelo vlade takozvanega nacionalnega bloka od sebe z izgovorom, da je imel samo 24 poslancev in da radi tega ni odgovoren za režim, v katerem je sodeloval. Mož je seveda svetohlinsko zamolčal, da je bila vlada popolnoma odvisna od njegovih borih glasov. Brez njegovih glasov ne bi bilo te vlade niti en dan.

Ko gre za »vojnico«, proti kateri Žerjavov tabor tako kriči, je treba pribiti sledeče.

Pravilnik o »vojnici« se je izdal na podlagi pooblastila vojnemu ministru, ki ga vsebuje zakon o ustroju vojske, ki je bil sprejet 1923. l. Ta zakon daje vojnemu ministru popolno pooblastilo, da z vednostjo finančnega ministra podpiše pravilnik o pobiranju »vojnice«.

Kdo je sprejel ta zakon z vsemi trdotami »vojnice«? Vse stranke so l. 1923. glasovale za ta zakon, posebno navdušeno so glasovali **pristaši samostojnih demokratov.** Edino poslanci Jugoslovanskega kluba so imeli poguma, da so glasovali proti temu zakonu. Na podlagi stenografskih zapisnikov narodne skupščine ugotavljamo, da je bil ta zakon sprejet s prav vsemi glasovi **proti glasovom Jugoslovanskega kluba.** Kdo je torej odgovoren za pravilnik, ki uvaja enoten davek na »vojnico«?

Na podlagi tega zakona je vojni minister izdal zaporedoma že **tri pravilnike,** ki uvajajo enotno »vojnico« za celo državo, poudarjamo, **na podlagi izrečnega pooblastila zakona, za katerega so glasovali samostojni demokrati.** Ali ni več kot ogabno ogorčenje Žerjavove družbe, ki računa na pozabljivost svojih lahkovernih.

Ne glede na to, da je za pravilnik odgovoren posamezen resorni minister, moramo pripomniti, da je bil ta pravilnik izdelan in podpisan, **predno je stopila SLS v vlado.** S tem pravilnikom in zakonom na podlagi katerega je bila uveljavljena enotna »vojnica« za celo državo, **nimata SLS in njen poslanski klub nobene, prav nobene zveze.** Pisanje in ogorčenje »Jutra« je samo zopet dokaz cinične frivolnosti tega glasila slovenske liberalne inteligence. Dasi nima SLS s to stvarjo prav nobene zveze, so vendar **poslanci SLS smatrali za svojo dolžnost, da so takoj, ko je dal finančni minister navodila za razdelitev tega davka, storili potrebne korake v ministrstvu, da se trdote in neerakosti tega davka odpravijo.** Ni bilo treba vpitja »Jutra«, ki ga je morda informiral kak davčni uradnik. **Že zadnji teden in v tem tednu je dr. Kulovec v vojnem in finančnem ministrstvu imel več razgovorov in konferenc, kako bi se ta stvar pravično uredila.** Po pravoslavnem božiču se bodo ta pogajanja nadaljevala.

Tako mora zopet SLS popravljati, kar je brezvestna politika samostojnih demokratov nad Slovenijo zagrešila. SDS se sama zgraža nad lastnimi grehi.

Proračun notranjega ministrstva v odboru sprejet

Vukičević sprejme vsako preiskavo — Opozicija skuša z obstrukcijo — Pribičević ponovno zlorablja kraljevo ime — Manifestantje SDS po 30 Din — Centralist dr. Žerjav proti centralizmu

r **Belgrad**, 4. jan. (Tel. »Slov.«) Fin. odbor je danes razpravljal o proračunu notranjega ministrstva. Razprava je bila še bolj burna, kakor včeraj. Posebno na popoldanski seji je prišlo do burnih spopadov in velikih neredov, ki jih je izzvala opozicija, ki je očividno pričela z novo taktiko, z obstruiranjem razprav o proračunu, da bi se na ta način debata o proračunu zavlekla preko zakonito določenega roka, preko 1. februarja.

Dopoldne je prvi govoril zemljoradnik Savljič o razmerah v Črni gori. Posebno ostro je napadal delovanje tamošnjega orožništva. Ravnotako je napadal predsednika vlade in notranjega ministra, češ da se premalo briga za svoj resor. Izjavlja, da bo glasoval proti.

Samostojni demokrat Demetrovič je najpreje zahteval, da pride predsednik vlade na sejo. Kritiziral je osebno Vukičeviča in dejal, da ima za cilj, rušiti avtoriteto vseh in kompromitirati vse v naši državi. Vukičevičev režim da predstavlja rušenje avtoritete šefa demokratske stranke Ljube Davidoviča. Vukičević gre celo dalje in ruši avtoriteto parlamenta. Pribičević: »In kar je glavno, on se skriva za kraljevim imenom.« Demetrovič: »Vukičević se sistematično izogiblje narodne skupščine. To so metode, katerih se poslužuje Vukičević, ki predstavlja boljševizacijo od zgoraj. Pribičević: »Trdi se, da Davidović ne more dobiti vlade, češ da mu je kralj ne da. To se govori po celi državi.« Predsednik Subotič: »Moja dolžnost je, da vas opomnim, da ne vlačite kraljevega imena v debato.«

Titulescu romunski zun. minister je odpotoval v inozemstvo

Demetrovič nadaljuje z ostro kritiko in govori o Glavnjači. Pravi, da je bil v Avstro-Ogrski bolj siguren, kakor sedaj. Govoreč o upravi, pravi, da se največ zlorab dela s podeljevanjem državljanstva. Vukičević: »Zato smo tudi predložili zakon o državljanstvu.« Pribičević: »Zakaj bogati dobivajo državljanstvo, siromaki pa ne.« Vukičević: »Blagovolite povedati, pa bomo naredili preiskavo.« Pribičević: »Predložil bom interpelacijo.« Vukičević: »Jaz sem z državljanstvom v isti zvezi, kakor vi. **Obenem izjavljam, da sprejmem v tem pogledu vsako anketo.«** (To je Vukičevičev odgovor na dr. Žerjavov medklic v zadnji seji tega odbora.)

Demetrovič pravi, da je vlada sklenila za varovanje miru v južni Srbiji 42 ukrepov. Wilsonu pa je zadostovalo 14 točk za ureditev celega sveta. Vukičević: »Vi se jih lahko izmislite še več.« Demetrovič pravi, da je treba narodu dati miru. Vukičević: »Po Pribičevičevem receptu.« Pribičević: »Narodu je treba miru, da bo človek.« Vukičević: »Tri leta ste bili na vladi.« Pavle Radič: »Pri vladi.« Vukičević: »Na vladi.« Demetrovič končno izjavlja, da je današnji režim težak in da bo glasoval proti.

Radikal Sima **Račič** je v imenu radikalov branil proračun. Namen debate o proračuun v finančnem odboru je ta, da se dožene, kje bi se kaj prihraniti. Naglaša, da se je ta proračun zmanjšal za 7 odstotkov. (Pavle Rarič: »Z deficitom.«) Vi ste bili v vladi, ki je napravila par kriz, pa niste iz njih prinesli ničesar dobrega. (Pribičević vpada: »Vi ste bili dnevničar.« Račič Pribičeviču: Jaz bom govoril o vaših dninarjih, **ki so vas za 30 Din nosili na ramah, to so vaše manifestacije!** Ostro je napadal Račič opozicijo in ji očital nelojalnost in tudi neobjektivnost, ker si v kritiki uprave neprestano izmišlja najgrozovitejše stvari, ki so brez vsake podlage. Odločno brani današnjo notranjo politiko, ki pomenja mnogo boljši sistem, nego je bil dosedanji. Izjavlja, da bo radi tega, ker je današnja politika mnogo boljša, nego je bila takratna, ko je bil na vladi Pribičević, glasoval za proračun.

Nato se je dopoldanska seja zaključila.

Na popoldanski seji je prvi govoril radičevec Šutej. Govoril je o nekvalificiranih policijskih in upravnih uradnikih predvsem v Bosni. V Bosni sta dosedaj dva upravna uradnika z akademično izobrazbo. Vsi drugi so se odpustili. Na njihova mesta so prišli uradniki brez vsakršne kvalifikacije.

Radičevec Fabijan Petrovič je govoril o razmerah v osješki oblasti. Posebno je protestiral proti sistemu komisarjev v posameznih občinah, proti agitaciji okrajnih glavarjev in velikih županov v prid vladnim strankam.

Nato bi bil imel govoriti dr. Žerjav. Ker je bil predsednik vlade odsoten v ozirom na to, da je bila sklicana seja ministrskega sveta, je opozicija s Pribičevičem pričela velikanski kraval in nemir, češ da se seja ne bo nadaljevala, dokler ne bo prišel predsednik vlade. Ta prepir se je nadaljeval nad eno uro. Nato se je predsednik vlade vrnil s seje ministrskega sveta.

Potem je dobil dr. Žerjav besedo. Najpreje je pričel s tehnično stranjo kritike proračuna, češ da ni dobro izvršen, da je preveč centraliziran. Po njegovem mnenju bi morali biti proračuni izdelani po oblasteh. Pretiran centralizem se vidi vsepovsod. Dovoljenja za krčme in podeželske gostilne mora dajati mi-

nistrstvo. Zahteva, da se izvršuje zakon o splošni upravi, ki je po njegovem mnenju dober. Zahteva enoten zakon za upravno službo in enoten zakon za policijo. Govori o tem, da obstoja neko tajno društvo, ki daje informacije o moralni kvalifikaciji posameznih državljanov. Pri tem navaja slučaj z znanim gospodom, ki se je potegoval za železniško restavracijo v Zagrebu. Dasiravno je bil najboljši ponudnik, pa je bil odbit, ker je prišlo od notranjega ministra pismo, češ da je nevreden zaupanja z ozirom na nekdanje zveze z inozemstvom. Dr. Žerjav zahteva, da se zve, kdo so ti ljudje, ki dajejo informacije o osebah in njihovih kvalifikacijah. Govoril je o državljanstvu. Dalje je zahteval, da se Stepičeva afera ponovno razčisti v skupščini. Zahteva, da se kaznujejo policijski uradniki in orožniki, ki so se izpostavljali za časa volivne borbe v strankarske svrhe.

Poslednji govornik je bil predsednik vlade Vukičević, ki je izjavil, da bo na očitke opozicije, ki vedno izjavlja, da bo prišla z glavnimi očitki v plenumu, odgovarjal tudi on v plenumu.

Finančni odbor je sprejel proračun notranjega ministrstva, nakar se je seja zaključila in bo prihodnja jutri. Na dnevni red pride proračun zdravstvenega ministrstva.

r Belgrad, 4. jan. (Tel. »Slov.«) Razprava med Stjepanom Radičem in dr. Kežmanom, voditeljem nezadovoljnih radičevcev, postaja vedno ostrejša. Danes je dr. Kežman imel z osmimi tovariši, ki so nezadovoljni, daljši sestanek, na katerem se je razpravljalo o nadaljnjem nastopu. Poslanci HSS so tudi ogorčeni z ozirom na Radičevo nastopanje nasproti dr. Kežmanu in tovarišem. Stjepan Radič je sklenil izključiti dr. Kežmana iz stranke. Zato je sklical sejo strankinega predsedstva za 11. januarja, klubovo sejo pa za 24. januarja. Vsem organizacijam v Sremu in Ameriki je izdal »Befehl«, da obsodijo dr. Kežmana.

r Belgrad, 4. jan. (Tel. »Slov.«) Predsednik vlade je bil danes dopoldne pri kralju v daljši avdienci.

Po štirih letih

Pred štirimi leti smo imeli Pribičević-Žerjavov režim.

Takrat je SDS v enem dnevu prestavila okoli 600 učiteljev iz politično partizanskih razlogov.

Takrat je SDS telefonično in brzojavno odstavljala in prestavljala velike župane, referente, okrajne glavarje, tajnike in vse kar ji je bilo desegljivo.

Takrat je prosvetni minister vihtel bič nad kateheti in profesorji.

Takrat je moralo okoli sto slovenskih orožnikov kot nezanesljivih v Južno Srbijo. Takrat so morali zadnji slovenski in hrvatski višji častniki iz armade kot nezanesljivi.

Takrat je o študentovskih podporah odločala legitimacija SDS.

Takrat je bila Lukiničeva afera.

Takrat je rastlo časopisje SDS kot gobe po dežju. Takrat je bila Slavenska banka v cvetju. Takrat je bil Westen pri Celju v milosti SDS, TPD ni »Jutro« nikdar napadlo in denarja je bilo takrat pri SDS na cente.

Vse časopisje SDS je pisalo, da takrat ni bilo ne strankarstva v državni upravi in nobene korupcije nikjer, v inozemstvu pa nismo imeli niti za 100 Din kredita, ves je izginil na kontu Rade Pašić in Comp SDS.

Pred štirimi leti nismo imeli policajskega, ampak banditski režim SDS je organizirala neodgovorne tolpe, ki so streljale, teple, preganjale, klofutale, izzivale, ubijale pri belem dnevu. Takih banditov ni bilo tedaj le v Južni Srbiji, ampak po celi državi, prav povsod, tudi v najmiroljubnejših in najbolj kulturnih delih domovine. Bile so to organizacije tedanjega režima. Kri je tekla in še danes ječe v zaporih nekatere žrtve.

Takrat je policija in žandarmerija bila noč in dan na nogah. Ponoči je morala pleniti liste in tiskovine, podnevi pa krotiti protidržavne elemente in razbijati javne shode. Protidržaven element pa je bil vsak, ki ni bil centralist in korupcionist.

In vendar je časopisje SDS takrat pisalo, da je vladal red in mir, poštenje in treznost.

Po štirih letih se je obrnilo. Pribičević-Žerjavovega režima ni več. Vpliva SDS ni. Danes tudi take korupcije ni in vsaj v Sloveniji in Hrvatski vlada mir in državljanske svoboščine so neokrnjene. Imamo ustaljen in prilično objektiven upravni aparat in napredujemo na mnogih poljih.

Kar je še ostalo iz zapuščine tistih nesrečnih cesdcesarskih vlad, nad tem danes vpijeta Pribičević in Žerjav.

Danes tirjata depolitizacijo uprave. Takrat pa sploh uradnik ni mogel biti, kdor ni bil izrazit politik SDS.

Danes govorita proti centralizmu. Takrat pa so centralizirali vse, še obrtna dovoljenja so v Belgrad prenesli.

Danes se vodje SDS upirajo korupciji, takrat je SDS zahtevala, da je bil vsak večji podjetnik korupten v prilog vladnih strank.

Tako smo po štirih letih doživeli silno izpreobrnenje. Trajalo bo tako dolgo, dokler bo SDS v opoziciji. Za izpreobrnenje je potrebno in prav, da je SDS dolgo še v opoziciji. Hinavska demagogija SDS se bo pa nad to stranko itak kruteje maščevala, kot znaio to albanski kačaki.

Radi Budimpešte -- sestanek male antante?

Skupna akcija male antante — Šef madjarskega generalnega štaba v Italiji — Za Madjare je oboroževanje enostaven dogodek

(Telefonsko poročilo »Slovenčevega« dopisnika.)

v **Praga**, 4. jan. Narodnodemokratski »Narodni Listy« doznavajo, da se bo konferenca Male antante, ki je bila radi potovanja Titulesca v inozemstvo in radi romunskega dvornega žalovanja odgodena na mesec februar, vendarle vršila že meseca januarja radi madjarske afere glede tihotapljenja orožja. — »Lidove Noviny« poročajo k madjarski tihotapski aferi, da je madjarski šef generalnega štaba Tanczos z nekaterimi častniki pred kratkim dalj časa bival v Italiji kakor tudi da so italijanski častniki imeli studijska potovanja v južnomadjarskih pokrajinah. List trdi, da je Dunaj centrala madjarske iredente in revizijonistične propagande, ter ostro napada dunajsko politiko, ki hoče afero zmanjšati na brezpomembno kontrolno zadevo. — Kakor poroča »Reforma«, bo češkoslovaško zunanje ministrstvo v Budimpešti protestiralo proti tihotapljenju orožja. Razen tega se bo zadeva obravnavala na veleposlaniški konferenci, ki je za to kompetentna. V tem primeru se bo najbrže izvršila skupna akcija Male antante. Merodajna mesta na Češkoslovaškem so baje že uvedla preiskavo ter bodo od uspeha te preiskave odvisni nadaljnji koraki.

v **Budimpešta**, 4. jan. Madjarski tisk še vedno skuša, očividno na uradni poziv, slikati afero radi tihotapljenja orožja kot enostaven dogodek, ker pošiljatev ni bila naslovljena na madjarski, temveč na poljski naslov. Vsa afera se mora sedaj predvsem preiskati v smeri, ali so madjarske carinske oblasti postopale pravilno, in da se to vprašanje mora potrditi, ker se je pošiljatev odkrila na madjarskih tleh in so torej samo madjarske oblasti bile upravičene uvesti postopek. Dolžitve čeških listov, da se Madjarska oborožuje, zavračajo z ogorčenjem.

Poljska vlada Madjarsko dementira.

v **Varšava**, 4. jan. Poljska vlada je dala oficijelno demantirati, da je bilo iz Italije na Madjarsko poslano in na avstrijski meji zadržano orožje namenjeno na poljsko adreso.

Madjarske trditve so skrajno neverjetne.

v **Pariz**, 4. jan. Avstrijsko-madjarski obmejni dogodek je v Parizu povzročil precejšnjo vznemirjenje. Z ozirom na komunike madjarskega poslaništva, da tihotapljeno orožje ni bilo namenjeno za Madjarsko, temveč za Poljsko, izjavlja »Matin«, da je ta madjarska trditev skrajno neverjetna. Poljska vlada ni naročila v Italiji nobenega orožja in če bi bila to storila, bi naročeno blago ne bilo poslano preko Madjarske. **Mala antanta se je odločila za strogo preiskavo ter bo uporabila vsa diplomatska sredstva, da se stvar pojasni. »Journal« pravi, da tihotapljenje orožja kaže, kako nezadostna je bila dosedanja kontrola radičevci.**

★

Naše stališče k tej najnovejši madjarski aferi: Madjari imajo res svojo tisočletno zgodovino. V bivši monarhiji so igrali važno vlogo in hočejo biti v evropskem koncernu še danes važen faktor. S plemstvom drži šovinistična inteligenca, ki enako sanja o madjarskem imperiju. Z veliko žalostjo gledata ta dva stanova na izgubo najlepših in najbogatejših krajev. Sovraštvo gre v prvi vrsti proti Romuniji. Sibinjsko je bilo zanje zibelka mnogih nacionalnih in kulturnih madjarskih pokretov. Tam ima aristokracija ogromna posestva, tam so rudniki in čudoviti gozdovi. V drugi vrsti gre boj proti Češkoslovaški. Na Slovaškem je bivša Ogrska postavila vso svojo industrijo. Lepota Visokih Tater je vabila mogotce na oddih in zabavo in so si tam postavili evropsko znana letovišča. Toplic ali vsaj pripravnih vrelcev je nad 70. Zdrav slovaški narod je dajal madjarski krvi novo rezervo in ga tako obvaroval pred hiranjem. A v Podkarpatski Rusiji so zopet gozdovi, so solni rudniki, ki zalagajo sedaj vso ČSR, reke pa tečejo proti Madjarski. Karpati so bili idealna strategična meja. Končno pridemo še mi na vrsto z našim Banatom, sploh Vojvodino, ki je znana žitnica. Tu je Donava, tu je stara želja po odvisnosti Hrvatske od Ogrske radi pristopa na Jadransko morje. To so madjarske želje in tendence. Mi pa pravimo: Sedanja Madjarska je zaokrožena v res enotno narodno državo. Vsaka restavracija gre proti sosednim narodom, ki so si po vojni ustanovili lastne narodne države. Zgodovinskih pravic na bivši madjarski teritorij ne priznamo. Če bi obstojal v Evropi princip historijskih prav, bi ne bilo držav, ampak kaos. Poleg tega je danes državotvorna v prvi vrsti nacionalna misel. Ta velja tako za Madjare kot za narode, ki so se jih rešili. Realna politika veleva Madjarski, da ta dejstva prizna, da dela za mir, napredek, zvezo s sosedi; naj opusti oboroževanje in koketiranje z Italijo. Vsak poskus po spremembi sedanjega stanja bo stria mala antanta v kali, sama ali s francosko soudeležbo. Kompromis je za daljšo bodočnost absolutno izključen. Taki slučaji kot tihotapstvo s strojnimi puškami pa morajo imeti za Madjarsko samo ta uspeh, da bodo v sosedih nezaupanje do Budimpešte še podkrepili!

Poincare za frank - Briand za mir

Poincare ima vse pripravljeno za stabilizacijo franka

v **Pariz**, 4. jan. (Tel. »Slov.«) Dočim se javnost bavi z vprašanjem, kedaj in po katerem kurzu se bo stabiliziral francoski frank, pripravlja Poincare sporazumno s francosko banko vrsto valutarnotehničnih odredb, ki sicer za stabilizacijo samo nimajo neposrednega pomena, ki pa so bistveni predpogoji za njeno izvedbo. Znižanje diskonta od 5 odstot. na 4 odstot., kupovanje zlata v Newyorku in ukinjenje prepovedi izvoza kapitala, ki ga je Poincare napovedal v proračunski razpravi, vse to kaže na prizadevanje, da se francoski zlati trg zopet napravi normalen. Iz enega od naknadnih kreditov, ki se bodo predložili parlamentu, ko se zopet sestane, izhaja, da vlada dela na to, da se pariški zlati trg vzpostavi Prvi korak k temu bo oprostitev od 2% prometnega davka pri uvozu zlata. Vlada hoče s tem očividno vplivati na uvoz tujega kapitala. Preko tega se zdi, da je ta ukrep mišljen kot varnostni ventil proti preplavljenju francoskega efektnega trga po inozemski spekulaciji. »Paris Midi« piše, da vzpostavitev zlatega trga v Parizu sicer ne tvori ovire za oni inozemski kapital, ki hoče v Francijo v svrho resnega gospodarskega udejstvovanja, prihajanju inozemske spekulacije pa naj se zapre pot.

Svedska akcija za splošno arbitražo

v **Stockholm**, 4. jan. (Tel »Slov.«) Švedsko zunanje ministrstvo je poslalo generalnemu tajništvu Društva narodov načrt za splošni poravnalni in razsodiščni pakt v smislu smernic, ki jih je začetkom decembra določil varnostni komite. Načrt je v bistvu zgrajen po lokarnskih načelih. Sporna vprašanja, pri katerih si stranke medsebojno odrekajo kako pravico, naj se izročijo stalnemu mednarodnemu razsodišču, ali tudi kakemu posebnemu razsodišču, dočim naj se druga sporna vprašanja na predlog udeležencev odstopijo posredovalnemu odboru. Če se sporazum ne posreči, naj se spravi konflikt pred Svet Društva narodov. Tudi sporna vprašanja pravnega značaja naj se, če sta obe stranki za to, predložijo takemu odboru, preden bi se s tem bavilo mednarodno razsodišče.

Kaj želi Briand od Amerike

v **Pariz**, 4. jan. (Tel. »Slov.«) Briand je včeraj izročil ameriškemu opravniku poslov francoski odgovor na ameriški predlog glede razsodiščne in protivojne pogodbe. Govori se, da je odgovor pritrdilen, vendar pa so gotove težkoče, ki so dale Briandu povod, da je stavil Kelloggu tri vprašanja: 1. Kakor se trdi, si je ameriški senat za razsodiščno pogodbo pridržal pravico ratifikacije, kar bi zmanjšalo pomen pogodbe. Pri pogodbi gre baje za obnovitev starih leta 1908. sklenjenih pogodb. Kot razsodiščna instanca je predvidena za navadne juristične slučaje mednarodno razsodišče v Haagu, za druge slučaje pa peičlanska komisija, v kateri bi bila dva Francoza in dva Američana, dočim bi bil predsednik skupno izvoljen. 2. Drugo vprašanje se tiče protivojne pogodbe, ki je po ameriškem predlogu mišljena samo kot uvod k razsodiščni pogodbi, dočim želi Francija posebno pogodbo, ki pa jo skleneta le obe državi. Zedinjene države zahtevajo, da naj bo protivojna pogodba pristopna vsaki tretji vladi in, kakor piše »Newyork Herald«, je Washington celo prosil Francijo, da se vse velesile pritegnejo v protivojni pakt, da dobi obširnejši značaj. 3. Briand želi vedeti od Kellogga, ali podpis protivojnega pakta ne krši obveznosti Francije proti Društvu narodov.

Naprej zbližanje SHS - Albanija

r **London**, 4. jan. (Tel. »Slov.«) Diplomatski korespondent »Daily Telegrapha« poroča, da poskušajo francoski diplomati posredovati za sporazum med Jugoslavijo in Albanijo kot predpogojem za zboljšanje razmer med Italijo in Francijo na eni strani oziroma Italijo in Jugoslavijo na drugi strani. Francoski predlog gre za tem, da sklene Albanija z Jugoslavijo pogodbo, ki bi bila slična pogodbi med Italijo in Albanijo.

Princ Arzen pri Doumergueju.

r **Pariz**, 4. jan. (Tel. »Slov.«) Predsednik francoske republike Doumergue je sprejel v avdijenco princa Arzena, katerega je spremljal poslanik Spalajković. Princ Arzen je pri tej priliki čestital predsedniku k novemu letu in se mu zahvalil za odlikovanje.

Ali obnovimo ali odpovemo pogodbo z Rimom?

v **Berlin**, 4. jan. (Tel. »Slov.«) Kakor poroča »Deutsche Allgemeine Zeitung« iz Rima, se je sklenilo, da se datum za odpoved ali obnovitev rimskega pakta med Italijo in Jugoslavijo preloži za 6 mesecev. Pakt ima klavzulo, da se mora eno leto pred potekom, torej dne 27. t. m. ali odpovedati ali obnoviti.

Turčija ne izpolnuje obveznosti

v **London**, 4. jan. (Tel. »Slov.«) Glede odpoklica grškega poslanika iz Angore se pripominja, da ta korak ne pomeni popolnega prekinjenja odnošajev, marveč pomeni samo demonstracijo, ker Turčija ne izpolnjuje obveznosti iz lausannske pogodbe glede izmenjavanja privatnega premoženja.

r **London**, 4. jan. (Tel. »Slov.«) Včerajšnja vest angleškega časopisja, da je grška vlada odpoklicala svojega poslanika iz Angore, se popravlja, da ne gre za prekinitev diplomatskih odnošajev med Turčijo in Grčijo, nego da misli Grčija na to mesto imenovati berlinskega poslanika Papasa, če bo turška vlada za to imenovanje dala agrement.

Nova ureditev za obrestovanje turških dolgov.

v **Pariz**, 4. jan. (Tel. »Slov.«) Po lanskem dogovoru o obračunavanju obresti turških dolgov se bo od 1. junija 1928 dalje izvedlo v večletnih etapah obračunavanje obresti in amortizacije turških posojil. V prvi sedemletni periodi se bo v anuitetah amortiziralo 38%, v drugi šestletni periodi 48%, v tretji petletni 58%, v četrti petletni 68%, nato pa od 1. junija 1951 po 100%.

Pred beloruskim procesom v Vilni

v **Varšava**, 4. jan. (Tel. »Slov.«) Začetkom februarja se začne pred poljskim sodiščem v Vilni že dolgo pripravljani poljski ogromni proces proti beloruski revolucionarni organizaciji »Romada«. Med obtoženimi so 4 bivši beloruski člani poljskega sejma, 1 pravoslavni duhoven, 1 gimnazijski ravnatelj in več drugih uglednih beloruskih osebnosti. K razpravi je povabljenih že 420 prič. Obtožencem se očita, da so pripravljali vstajo v svrho ustanovitve nove beloruske države pod varstvom sovjetske Rusije.

Pet smrtnih obsodb v Moskvi

v **Moskva**, 4. jan. (Tel. »Slov.«) Vrhovno sodišče je od 19 obtožencev, od katerih je bilo 7 oproščenih, obsodilo na smrt 5 trgovcev in uradnikov državne banke, med njimi 3 člane bivše finančne uprave radi gospodarske protirevolucije, katero smatrajo v tem, da so poskušali razbiti državni žitni monopol.

Sovjeti upeljejo šolsko obveznost.

v **Moskva**, 4. jan. (Tel. »Slov.«) V prihodnjih petih letih se bo baje za šolski proračun izdalo 2 in pol milijarde, da bodo vsi otroci sovjetske unije od leta 1930. dalje šoloobvezni, ker sedaj samo 60 odstot. otrok obiskuje šolo.

Katoliški studenti v Lille-u stavkajo

v **Pariz**, 4. jan. (Tel. »Slov.«) Ker so bili nekateri študenti relegirani radi udeležbe pri neki manifestaciji, ki jo je priredila Action Francaise, grozijo katoliški študenti na univerzi v Lille z generalno stavko.

Okolica Londona pod vodo

v **London**, 4. jan. (Tel. »Slov.«) Vsled velikih poplav je vsa okolica Londona pod vodo. Vse reke, posebno pa Temza, silno naraščajo. V Bedfordu je 50 hiš pod vodo. Ker se je porušil neki most, je prekinjen železniški promet na glavni železniški progi London-Cambridge. V raznih krajih Anglije je utonilo 8 otrok, katerim se je pri drsanju udrl led.

Cerkev, ki se prikazuje iz vode

v **London**, 4. jan. (Tel. »Slov.«) Na morski obali pri Waltonu se je včeraj tri milje od sedanje obale nenadoma ob nizki oseki prikazala iz vode cerkev, ki jo je leta 1798. zagrnilo morje. Zid cerkve je bil pokrit z blatom in školjkami. Prebivalci so mislili, da se je zgodil čudež in so mnogi prestrašeni zbežali. K cerkvi priti se ni posrečilo, ker je bil pesek premehek in ker je zopet nastopila plima.

V eni ulici trije umori

v **Florenca**, 4. jan. (Tel. »Slov.«) V teku enega meseca so se zgodili v Via le Colli trije umori. Najprej je bil ustreljen neki učitelj, kateremu je bila ukradena listnica, nato je bil pobit na tla neki zlatar, ko se je vračal od dela domov, končno pa je bila v svoji hiši zabodena neka 80 letna ženska. Sodi se, da je vse tri umore storila ista neznana oseba.

Direktni telefon Berlin—Newyork.

v **Berlin**, 4. jan. (Tel. »Slov.«) V nekaterih mesecih bo dovršena preko Londona direktna telefonska zveza med Berlinom in Newyorkom. Za en pogovor treh minut se bo računalo 330 mark.

v **Berlin**, 4. jan. (Tel. »Slov.«) Vest, da je bolezen zunanjega ministra dr. Stresemanna zelo nevarna, ni resnična. Dr. Stresemann je sicer resno zbolel na španski bolezni, vendar pa se mu zdravje že boljša.

Naša ženska stran

Nasproti ženi in ženskemu gibanju ni noben dnevnik v Jugoslaviji zavzel tako visokega stališča kakor »Slovenec«. Naš list se je odločno boril za žensko volivno pravico, na uvodnem mestu je pozdravil blejski ženski kongres in naše materinske dneve in sploh imel vedno odprte predale za žensko delo in ženske težnje. Brezpogojno spoštovanje do žene je naše stališče, ki ga narekuje krščanska etika.

Prav posebno pa je naš list dokumentiral svoje polno uvaževanje žene s tem, da je uvedel redno vsakotedensko **žensko stran.**

Ta ženska stran nikakor ni mišljena kakor cenen žurnalistični trik v slepilo naročnikom. Te strani ne polnimo in ne nameravamo polniti z mašili, ki jih najdemo običajno po ženskih prilogah političnih listov, ki špekulirajo zgolj na žensko nečimernost in površnost. Naš namen je marveč, da se na tej strani resno obravnavajo vsa aktualna vprašanja, ki se tičejo ženskih interesnih področij. Pri tem je naše stališče, da naj povedo svoje mnenje v prvi vrsti tisti, ki jim je dano vprašanje iz izkušnje znano. Ako se mnenja križajo, nič ne de; za razjasnitev pojmov je le koristno, ako se čujeta oba zvona.

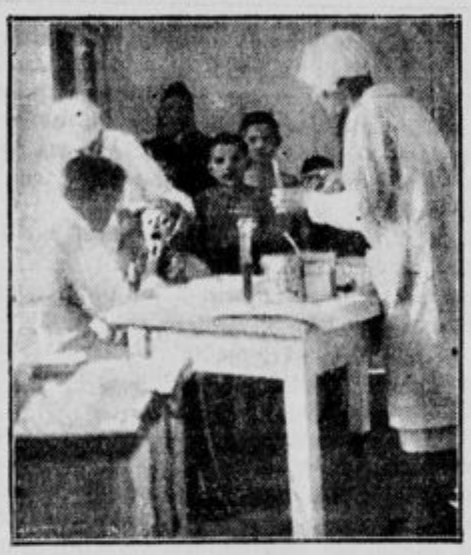

Šolska poliklinika v Zdravstv. domu v Lukovici. Splošni pregled šolske dece.

Naša javnost zavzema nasproti sodobnim vprašanjem, ki se tičejo ženstva, zelo lagodno stališče: nalašč gleda mimo njih in prepušča »merodajnim činiteljem« in posameznikom, da jih rešujejo sproti kakor vedo in znajo. Kvečjemu se jih spomni kak duhovitež, da jih v podlistku obdela satirično ali vsaj humoristično. In vendar se za vsemi temi vprašanji skriva mnogo resnične tragike in mnogo velikih splošnih interesov.

Kako naj se vzgaja in izobrazuje ženska mladina, kako naj se potem zaposli, da bo koristila splošnosti in ne bo duševno osiromašila in se odtujila sama sebi; kako naj se posebej vzgaja in izobrazuje naše kmetsko ženstvo, da kljub vedno večji izobrazbi ohrani ljubezen do kmetskega doma in zemlje; kako dvigniti položaj naših delavskih mater in hčera in jih ohraniti dušno in telesno zdrave, da bo po njih zdrava tudi delavska družina; kako izpremeniti določbe javnega in zasebnega prava na korist ženski v smislu enakopravnosti, kako doseči notranje zbližanje med možem in ženo na podlagi medsebojnega spoštovanja in priznavanja pravic in nalog drug drugega ter tako najti nov temelj za njuno sožitje v novih razmerah — vsa ta in taka vprašanja segajo globoko v splošno narodno življenje. Zato spadajo v dnevni tisk in zaslužijo, da se stvarno in resno obravnavajo.

Z žensko stranjo je torej naš list brez dvoma pridobil na aktualnosti. Še večja je pa pridobitev ženstva, čegar interesi so v političnem dnevniku neprimerljivo bolj učinkovito zastopani, nego bi mogli biti v ženskem listu.

Ne moremo dvomiti, da bo slovensko ženstvo to uvaževalo in izkazalo našemu listu zvestobo za zvestobo, delo za delo!

Iz razvoja slovenskega ženskega gibanja

Ko me je poleti 1926 o priliki ženske razstave v Ljubljani obiskala v »Slovenčevem« uredništvu bivša najpomembnejša sotrudnica tržaške »Slovenke«, mi je v pogovoru rekla:

»Kdo bi bil mislil, da Vas bom kdaj tu-le našla!«

Skomignila sem z rameni, a ona nato: »To se pač pravi iz skrajnosti v skrajnost.«

»Nikakor ne,« sem odgovorila. »Dokaz naj podam javno tukaj — ne seveda zaradi lastne malenkosti, marveč zaradi stvari, ki narodno-kulturno ni brez pomena.

* * *

Ob prelomu 19. stoletja, ko se je žensko gibanje že bližalo svojemu višku, so mu bili nasprotni še vedno ne samo konservativni katoliški krogi, marveč tudi liberalno meščanstvo. Kakor v zapadni Evropi, tako tudi med nami Slovenci.

Tako se je zgodilo, da tržaška »Slovenka« ki smo jo izpremenili v popolnoma feministično glasilo, ni našla milosti ne v očeh katoliškega ne liberalnega tabora. Vendar je pa treba med nasprotovanjem enega in drugega ostro ločiti.

Katoličtvo smatra od nekdaj družino kot temelj vsakega družabnega reda. In to krščansko družino, temelječo na nerazdružljivem, zakramentalnem zakonu; družino, ki ji je oče glavar, a mati in ženska vobče zaobljubljena svečenica in negovalka. Feminizem se je zdel temu stališču sovražen in je v svojih skrajnih elementih to dejansko tudi bil. Znano je načelo, ki ga je za razmerje med možem in ženo postavila socijalna demokracija, a ona je bila tedaj še edina politična stranka, ki je propagirala žensko emancipacijo.

Nasprotnost katoliških krogov proti feminizmu je bila torej povsem razumljiva, dasi je seveda na drugi strani prav ta nasprotnost silila feminizem v nasprotne smeri.

Meščanski liberalizem za svoje nasprotovanje proti ženski emancipaciji nikakor ni imel tako tehtnih razlogov. Tu je pri ženskah govorila iz lastne sitosti bojazen pred nivelizacijo družabnega stališča ženstva, pri moških pa deloma odpor proti demokraciji — katere dete je bilo brez dvoma žensko gibanje — deloma pravi moški strah pred osvoboditvijo žene — strah gospoda pred osvoboditvijo sužnja, v ostalem pa moški napuh in cinizem. Vse skupaj torej konservativnost brez višjih vidikov.

Tako je bilo povsodi, tako je bilo pri nas v Sloveniji. Tudi okoli »Slovenke« so se zbirali v prvi vrsti sotrudniki, ki niso bili ne iz zavedno katoliških, pa tudi ne iz meščanskih staroliberalnih vrst, marveč socijalisti in svobodomiselna mladina, predvsem masarikovci. Ni čudno, da je zlasti tekom prvega vrenja prišlo v list marsikaj, kar je naravnost izzivalo odpor katoliškega tabora, ki pa v njem tisti čas žal ni manjkalo tudi tiste tesnosrčne nestrpnosti, tiste plahosti pred vsem novim, ki je katoliški stvari mnogo škodila in ki se je je poslej katoličtvo — posebno v germanskih in slovanskih narodih — domalega osvobodilo.

Kako težko je bilo pri tem osebno stališče »Slovenkinega« uredništva, pričajo številna pisma raznih sotrudnikov, ki so urednici očitali klerikalizem in dokazovali, da svobodna misel ni v opreki z vero.

Drugače pa je stala »Sovenka« na znatni višini in v tistih letih ni imela para v slovanskem časopisju. Hrvati in Čehi sploh še niso imeli ženskega lista; pač pa so imele Srbkinje v Srbiji in Vojvodini par svojih glasil (»Domačica«, »Materinstvo« i. dr.), ki so pa obravnavala le o narodnem delu in gospodinjskih ter vzgojnih vprašanjih, feminizem pa so odklanjala. Tembolj toplo so »Slovenko« pozdravljali hrvatski in srbski književni listi: »Vijenac«, »Književni Glasnik« i. dr.

Zanimivo je sledeče dejstvo: Ko se je začelo l. 1901 v Ljubljani snovati »Splošno slovensko žensko društvo«, je »Slovenka« o tem dobila iz Ljubljane pismeno obvestilo z dostavkom, da sme o tem poročati, toda pod pogojem, da izrečno dostavi, da pobuda za to organizacijo ni izšla iz njenih predalov. Tudi iz tega je razvidno, da »Slovenka« že takrat ni imela prijateljev niti v katoliškemu nasprotnem ženskem taboru. Kasneje so osebni spori v najožjem »Slovenkinem« krogu mnogo pripomogli, da se je število sotrudnikov in naročnikov zmanjšalo. Lastništvo je koncem leta 1903. list ustavilo.

Tržaška »Slovenka« je bila brez dvoma prvovrsten kulturen pojav med Slovenci in je v tisti duševni krizi naše javnosti ob prelomu med meščanskim konservatizmom vseh barv in demokracijo učinkovito sodelovala za zmago poslednje.

Da se je njeno delo pravilno cenilo ravno v katoliških krogih, priča dejstvo, da so ponudili uredništvu, **da začne v Ljubljani izdajati list s popolnoma istim programom,** le da se ne bi dotikal katoliških dogem, predvsem nerazdružljivosti zakona. Blagopokojni dr. Žitnik je osebno zatrdil, da je »Slovenka« marsikaj po pravici kritikovala in je zato v »Slovencu« napade nanjo, ki so mu došli v roko, odklonil.

Iz tega je razvidno, da začetek ženskega gibanja med Slovenci in katoličtvo ipak nista bili dve »skrajnosti«.

Da se kasneje ni uresničil načrt za izdajanje ženskega lista v Ljubljani, so bili vzroki razni. Manjkalo je zlasti poguma, ko so kazali razni poizkusi, da med Slovenci sploh ni tal za ženski list.

Nasprotje proti feminizmu je med katoličtvom sploh jenjavalo, a pri nas še posebej. Dr. Krek sam je v »Domoljubu« pisal uvodnike o potrebnih pravnih reformah na korist ženstva in je na istem mestu tudi sam poročal, ko so se te reforme l. 1914 izvršile. V Krščansko socialni zvezi je bilo več predavanj o ženskem vprašanju. Takoj po prevratu je začela SKSZ obnavljati svoje delo, v katero je hotela zajeti zlasti tudi ženstvo. Na občnem zboru se je za žensko gibanje sprejel popolnoma moderen feministični program. Izdajati se je začela ljubljanska »Slovenka«. Spomladi l. 1919 je došla v Ljubljano Miss Annie Christitsheva in nas informirala o splošnih katoliških smernicah v ženskem gibanju. Te smernice so se popolnoma strinjale z našim že ugotovljenim programom. »Sprejeti se morejo in morajo vse feministične zahteve, ki niso v nasprotju z dogmami in krščansko etiko. Na vsak način in brezpogojno je treba ščititi svetost in nedotakljivost zakona, družine in žensko dostojanstvo vobče.«

S tem pa se brez dvoma strinja ne le katoliško misleče ženstvo marveč pretežni del slovenskega ženstva sploh. I. K.

Viktorija Kecelj, šolska sestra:

Šolska sestra

Že v početku šolsko-zdravniške službe se je izkazalo, da je potreben neki faktor, ki bi tvoril vez med šolskim zdravnikom, šolo in domom učencev. V ta namen so bile nastavljene v kulturnih državah že pred desetletji posebno izobražene sestre.

Prve najdemo l. 1887, a šolsko sestro v modernem smislu od l. 1901 v Londonu, od koder se je ta poklic širil po vsem svetu. — Javnost sama je zahtevala in pripoznala potrebo šolskih zaščitnih sester.

Tudi pri nas v Sloveniji so merodajni faktorji spoznali nujnost šolsko-zdravniške službe in obenem nujno potrebo po šolski zaščitni sestri.

Prva je bila nastavljena na drž. šolski polikliniki v Ljubljani l. 1924. Ker je pri nas šolsko-zdravniška služba še le v razvoju, imamo v celi Sloveniji samo 4 šolske sestre; od teh sta nameščeni dve v drž. šolski polikliniki v Ljubljani, ena v Celju in ena v »Zdravstvenem domu« v Lukovici pri Domžalah.

Strokovno izobrazile so se v šoli za dečje zaščitne sestre v Ljubljani, ki je prva in edina te vrste v Jugoslaviji, pod vodstvom g. prof. dr. Ambrožiča.

Kot predizobrazba za vstop v to šolo je potrebna najmanj nižja srednja šola. Po preteku dveh let polaga gojenka strokovni izpit, in sicer praktično in teoretično pred državno komisijo. Kot diplomirana sestra se po izpitu nastavi v različnih državnih ustanovah, kot državna uradnica 2. ali 3. kategorije, kakršna je pač nje šolska predizobrazba.

Poleg redne vzgoje v špec. zavodu, izkustev o negi zdravega in bolnega deteta mora imeti tudi izobrazbo v ljudsko-zdravstvenih vprašanjih, šolski higieni in asanaciji.

Zanemarjenje dece je zelo redko posledica pomanjkanja ljubezni staršev, bolj ji je vzrok nepoučenost. Ena glavnih nalog šolske sestre je, da prijazno opozarja starše, naj skrbe za zdravljenje pri šolski preiskavi najdenih defektov pri rodbinskem zdravniku oziroma v polikliniki, če zdravnika nimajo. Sestra je oni element, ki zna obrniti prisrčno ljubezen staršev v pravi tir. Starši pogosto najdejo v šolski sestri prijateljico, ki mora dati nasvete v higienski in zdravstveni vzgoji njih dece, obvešča jih o nalezljivih boleznih, ki so izbruhnile v razredu njih dece ter daje nasvete glede ravnanja v takih slučajih. Sestra je važen faktor pri zatiranju tuberkuloze pri šolski deci oziroma v njih rodbinah

Deca iz letne kolonije na Dovjem pod vodstvom šolske sestre na izletu na Triglavu.

Pri redni šolski preiskavi meri in tehta deco, pazi na njih higieno ter pomaga šolskemu zdravniku pri njegovem delu. V šolski polikliniki vrši mnogo administrativnega dela, pomaga zdravniku pri zdravljenju, pazi na red, čistočo in nadzoruje deco pri kopanju.

V počitniških kolonijah, v katere pošilja šolski zdravnik slabotno in ogroženo deco, nadzoruje šolska sestra neprestano njih razvoj in vedenje, vodi gospodinjstvo, vrši administrativna dela ter javlja vse posebnosti, posebno glede zdravstvenega razvoja dece, šolskemu zdravniku o priliki njegovih periodičnih obiskov.

Težak je bil poklic šolske sestre v početku, težak je v marsičem še sedaj. Naša šolska sestra takoj v početku ni uživala zaupanja, ki bi ga morala imeti pri starših, učiteljih in javnosti sploh. Dočim je v drugih državah javnost sama zahtevala šolsko-zdravniško in šolsko-sestersko službo od svojih predstavnikov, je bila pri nas potrebna obratna procedura, da se zaščiti zdravje naše dece.

Upamo, da ne bo dolgo, ko bodo naši starši smatrali šolsko sestro za svojo prijateljico in bo vsa javnost priznala važnost in koristnost njenega dela.

———

Sestra v šolski polikliniki Zdravstvenega doma v Lukovici pripravlja deco na zdravniški pregled.

Povest o Petru in Fevroniji

(Konec.)

5. Prognanci.

Brezbožni bojari so jima tedaj dali čolne, ker teče zraven tega mesta reka z imenom Oka. Ukrcali so se in odšli. Na ladji svete kneginje pa je bil neki človek, ki je potoval s svojo ženo. Ta človek je podlegel hudobni misli, katero mu je navdahnil bes, in je imel grešne želje napram svetnici. Kneginja je takoj vedela za njegove hudobne načrte in ga je razkrinkala. Rekla mu je:

— Zajmi vode iz reke tostran ladje.

On je zajel.

Rekla mu je, naj izpije in je izpil.

Na to mu je rekla:

— Zajmi vode še onstran ladje.

Rekla mu je, naj jo tudi izpije in je izpil.

Tedaj je svetnica vprašala:

— Ali je voda enaka ali pa je ena bolj sladka od druge.

Odgovoril je:

— Voda, o gospa, je ena in ista.

Tedaj mu je pogledala v srce:

— Prav tako je žensko telo. Zakaj pozabljaš na svojo ženo in misliš na tujo?

Človek se je prepričal, da kneginja vidi v srce in je vnaprej premagoval grešne misli.

Proti večeru so pristali in postavili ob reki šotore. Sveti knez je pričel misliti: Kako bova živela, če sem se prostovoljno odrekel prestola? Nihče mi ne bo hotel pomagati. Toda kneginja je brala njegove misli in mu je rekla:

— Ne bodi žalosten, knez: milostivi Bog, ki je vse vstvaril in za vse skrbi, nas ne bo obsodil na revščino.

Pričeli so kuhati za kneza večerjo. Njegov kuhar je vtaknil v pesek več palic, da bi obesil kotle. Po večerji se je sprehajala sveta kneginja Fevronija ob reki, zagledala te kole in jih je blagoslovila z besedami:

— Naj zrastejo do jutri in bodejo velika drevesa z vejami in listjem.

Tako se je tudi zgodilo. Ko so se zjutraj zbudili, so našli namesto včerajšnjih kolov velike topole z vejevjem in listjem.

Božje povelje pa se je izvršilo še bolj hitro. Ko so hoteli natovoriti knezovi služabniki šotore in drugo blago na čolne, so nenadoma prišli odposlanci iz mesta Muroma, velikaši, in so rekli:

— Gospod naš, knez! Prišli smo v imenu vseh velikašev in vsega mesta. Ne zapusti nas, reveže, in se povrni v domovino. Veliko bojarjev je že postalo žrtev meča. Vsak izmed njih je hotel vladati sam in so poklali po noči drug drugega. Vsi ostali pa molijo obenem z vsem ljudstvom in ti kličejo: Gospod naš, knez! vemo da smo te razjezili in ti zamerili, ker nismo hoteli, da bi brzdala blaga kneginja Fevronija nečimernosti naših žen. Zdaj pa to hočemo in v imenu vseh naših ognjišč ti zagotavljamo, da jo ljubimo in spoštujemo. Prosimo vaju: ne zapustite nas, vaših podložnikov!

Tako sta se povrnila sveti knez Peter in sveta kneginja Fevronija v svoje mesto. Vladala sta v Muromu naprej. Nista prelomila nobene Gospodove zapovedi in sta čuvala Njegove resnice vedno in strogo. Neprestano sta molila, delila darove in sta izkazala vsem podanikom enako ljubezen kakor mili oče in mati. Nista marala ošabnih in grabežev, nista skrbela za minljivo bogastvo, temveč sta bila vedno bolj bogata le na udanosti v voljo Božjo. Za svoje mesto in kraj sta bila prava pastirja, ne pa najeta hlapca. Vladala sta z resnično milino, ne pa s strahom. Sprejemala sta popotnike, nahranila lačne in oblačila nage.

6. Blažena smrt kneza Petra in kneginje Fevronije.

Ko je prišel čas za njuno blago in čestito smrt, sta izprosila od Boga, da bi izdahnila oba istega dne. Velela sta, naj ju pokopljejo v istem grobu. Naročila sta, naj izklešejo iz enega samega kamna dve krsti, kateri naj bi ločila le vmesna stena. Po stari navadi sta istočasno sprejela meništvo. Sveti knez Peter je dobil kot menih ime David, sveta kneginja Fevronija pa je postala kot nuna Eufrozinija.

Dnevne novice

KOLEDAR.

Četrtek, 5. januarja. Telesfor, Emilijana, Simeon. Solnce vzide ob 7.48 zjutraj in zaide ob 4.24 popoldne.

Dunajska vremenska napoved za 5. jan. Večinoma oblačno in megleno, višja temperatura, morda lahke padavine.

ZGODOVINSKI DNEVI

5. januarja: 1919 je bil vseučiliški profesor dr. R. Nahtigal poklican v komisijo, ki naj določi Albancem enoten književni jezik. — 1858 je umrl avstrijski vojskovodja Radetzky. — 1897 je ljubljanska opera prvič vprizorila Parmovo opero »Ksenijo«. — 1898 so pričeli pritrjevati v Ljubljani dvojezične ulične napise. — 1762 je umrla ruska carica Elizabeta. — 1763 se je rodil ruski državnik St. Semjonovič Džunkovki.

*

★ **Naša univerza.** Na razne govorice, ki se širijo in ki so zašle tudi v dnevno časopisje češ, da se je pojavila v samih univerzitetnih krogih tendenca, da bi se v skrajnem slučaju pristalo na okrnitev tega ali onega univerzitetnega oddelka, izjavlja rektorat, da so te govorice brez vsake podlage in da stoji ves ljubljanski univerzitetni kolegij strnjen v obrambi vseh fakultetnih institucij, ki jih ima naša univerza. — Rektorat univerze.

★ **Komisija za proučevanje vprašanja redukcije fakultet na posameznih vseučiliščih** bi se bila imela sestati 3. januarja. Radi pravoslavnih božičnih praznikov se je sklenilo, da se sestanek vrši po pravoslavnem božiču. Člani te komisije so sledeči: Iz Belgrada prorektor Popović, Božidar Marković, profesor pravne fakultete in Vlade Mitrović, profesor tehnične fakultete; iz Zagreba dr. Cimperman, dr. Josip Belobrk, profesor pravne fakultete; iz Ljubljane rektor dr. Nahtigal, dr. Metod Dolenc, profesor pravne fakultete, in Rihard Zupančič, profesor tehnične fakultete. Zastopniki pravosodnega ministrstva v tej komisiji se bodo določili po pravoslavnem božiču.

★ **40 letnica županovanja.** V Črnem vrhu obhaja 8. januarja g. Josip Trobec 40 letnico županovanja. Vsa leta je mož deloval za blagor in povzdigo občine. V upravnem poslu je bil vzoren in moder, svojim občanom vedno naklonjen in pravičen. Občino je ohranil v taboru SLS, za katero se je vedno boril v vnemi za zmago krščanske misli. Radi svojega blagega in odkritega značaja je daleč okoli znan in priljubljen. Kljub dolgoletnemu trudu in delu je še bistrega duha in krepkega zdravja. Bog ga ohrani še dolgo!

★ **Okrajna zbora delegatov SLS** v Ormožu 2. t. m. in v Ljutomeru 3. t. m. sta prav lepo potekla. Udeležba je bila na obeh zborih naravnost presenetljivo lepa in to kljub slabim potem. — V Ormožu sta poročala nar. poslanca gg. Vesenjak in Bedjanič, obl. poslanca gg. Rozman in Janžekovič in o okraj. zastopu Školiber. V Ljutomeru sta podala politično poročilo nar. poslanec g. dr. Hohnjec in obl. poslanec g. Rajh. Odposlanec tajništva SLS v Mariboru obl. poslanec g. Ovčar je predaval na obeh zborih o politični organizaciji.

★ **Jugoslovanska strokovna zveza** sklicuje za nedeljo 8. januarja po 10. maši v Društvenem domu v Dobu delavski shod. Delavci in delavke, udeležite se shoda vsi polnoštevilno, ker gre ed nole za vaše interese.

Velika inventurna prodaja
po čudovito znižanih cenah se vrši dokonca januarja v veletrgovini **R. Stermecki, Celje.**

★ **Umrla je** v sredo, dne 4. januarja, ga Rozalija Šemrov, žena g. Valentina Šemrova, gostilničarja in posestnika v Blekovivasi pri Gor. Logatcu. Blaga pokojnica je bila dobra gospodinja in vzgledna krščanska žena — saj je bila večletna prednica gorenjelogaške dekliške Marijine družbe — in komaj 37 let stara. Zapušča dva otroka. Pogreb bo v petek popoldne ob treh.

★ **Za naše neveste.** Prihodnja ženska stran prinese našim nevestam nasvete glede bale in poročne obleke. Besedilo in slike smo prejeli od prvih slovenskih strokovnjakinj.

★ **Občinske volitve v Črensovcih.** Za občinske volitve v Črensovcih, ki se bodo vršile 15. t. m., vlada zelo veliko zanimanje. Vloženi sta dve kandidatni listi. Nosilec prve je N. Kolenko in na njej kandidirajo člani bivšega gerentskega sveta in gostilničar Bauer. Drugo pa je sestavil Jožef Horvat, ki zastopa v smislu načel SLS zlasti interese malih kmetov. Vsi znaki kažejo, da v volivnem boju zmaga druga lista.

★ **Na škrlatinki** je zbolela hčerka g. gimnazijskega ravnatelja Vagaje v M. Soboti, radi tega se pouk na gimnaziji ni začel 3. t. m., marveč se začne šele 7. januarja.

★ **Novi pravilnik za železniško pomožno osebje.** Železniški minister Milosavljevič je podpisal nov pravilnik za železniško pomožno osebje in delavstvo na podlagi sporazuma s finančnim ministrom in v soglasju z ministrskim svetom. Pravilnik je izdelan tako, da zadovoljuje skoro vse zahteve železniških organizacij.

★ **Zakon o državnem prometnem osebju.** Železniški minister Mlosavljevič je imenoval posebno komisijo, kateri je poverjena naloga, da revidira zakon o državnem prometnem osebju. V tej komisiji so tudi zastopniki železničarjev.

★ **Pravilnik o stanovanjih za železničarje.** Glavno železniško ravnateljstvo je izdelalo pravilnik o stanovanjih za železničarje v državnih poslopjih. Po tem pravilniku bi znašala najemnina za ta stanovanja 10 odstotkov od vrednosti stanovanj. Ker so te najemnine visoke, so zahtevale železničarske organizacije, da se znižajo.

★ **Vpokojena** sta poštni upravitelj v Novem mestu Alfonz Ravnikar in poštna uradnica v Celju Roza Korošec.

★ **Glavna trafika v Brežicah** se je preselila iz Brežic v dva kilometra oddaljeno vas Sv. Lenart, proti čemur protestiramo prizadeti z vso odločnostjo in zahtevamo, da se preseli v središče, kjer je bila vedno.

★ **Smrt v Savi pri Medvodah.** V ponedeljek se je utopila v Savi pr. Medvodah služkinja pri Marješiču 35 letna Frančiška Marković, doma iz Gorenjega polja pri Novem mestu. Vzrok: nesrečna ljubezen.

★ **Dve smrtni obsodbi.** Pred okrožnim sodiščem v Novem Sadu sta bila včeraj obsojena na smrt radi uboja svojega očeta oziroma tasta zet ubitega Martina Sabo, posestnika v Velikem Pečuju Mihael Berček in žena ubitega Marija Sabo. Sin ubitega Martina je bil obsojen na 10, hčerka Marija, poročena Berček, pa na šest let. Uboj tega uglednega posestnika po njegovi lastni rodbini je svoječasno povzročil veliko vznemirjenje v Vojvodini.

★ **Smrtna nesreča med operacijo.** Na medicinski fakulteti v Belgradu je te dni prof. Mihael Petrović izvršil neko operacijo. Med dijaki, ki so prisostvovali operaciji je bila tudi slušateljica medicine v 10. semestru Ljubica Sloboda; ki ji je med operacijo postalo slabo. Šla je na hodnik v nadi, da ji bo svež zrak pomagal. Naenkrat se je pa nezavestna zgrudila na tla in se na glavi močno poškodovala. Prepeljali so jo domov, kjer je kmalu na to umrla.

★ **Kdo ne plača telefona?** Telefonska centrala v Subotici je pretekli ponedeljek izločila 50 telefonov, ker naročniki niso vplačali letne naročnine. Med izločenimi je tudi okrožno sodišče z vsemi svojimi telefoni. Ostali ki jih je zadela ta usoda, so večinoma odvetniki.

★ **Smrtna nesreča v ledeni Dravi.** Na Novega leta dan je izgubil poljski čuvaj Subaša v vasi Retfali pri Osijeku na grozen način svoje življenje. Šel je peš preko zmrznjene Drave, ko se je naenkrat pod njim vdrl led. Dobro uro je tičal Subaša v ledeni vodi, držeč se z rokami za ledene plošče, ni pa se mogel povzpeti na površje. Slučajno so prišli mimo 4 kmetje, ki so slišali njegovo klicanje na pomoč in ki so v lastni življenjski nevarnosti izvlekli poljskega čuvaja iz vode. Kmalu nato se je čuvaj onesvestil in še istega dne umrl za otrplostjo srca. V mrzli vodi mu je namreč zmrznil krvni dotok in nesrečnež je moral umreti.

★ **Hercegovci se odpovedujejo tobaku.** Ker je monopolna uprava odpravila »pušilulo«, to je količina tobaka, prosta monopolnih dajatev za sadilce tobaka, je v nevesinjskem okraju nastalo močno gibanje proti kajenju. Osnoval se je poseben odbor, h kateremu je pristopilo že okoli 150 članov. Dne 8 t. m. bodo pozvali vse vasi v nevesinjskem okraju, da pošljejo svoje zastopnike na zborovanje, na katerem bodo prečitana društvena pravila. Določene so baje že stroge denarne kazni za tiste, ki prelomijo dano besedo in prično zopet kaditi tobak. Ta akcija se zelo naglo širi.

★ **Vojaški begunec ustreljen na begu.** Na praznik sv. Štefana je obvestil kmet Ciril Debeljak iz vasi Križa pri Zagrebu orožnike, da je videl dolgo iskanega vojnega begunca Vladimirja Malečiča, ki mu je grozil, da ga ustreli s puško. Dva orožnika sta se takoj podala v označeno smer in izsledila Malečiča v hiši nekega kmeta. Orožnik Jankovič je vstopil v hišo, toda Malečič je takoj nameril proti njemu puško. Vendar je bil orožnik hitrejši in je ustrelil prvi. Slučajno se je orožnik tedaj spodtaknil in je zgrešil strel. Malečič je uporabil priliko in skočil skozi okno. Drugi orožnik Jurkovič je to opazil in ker je slišal iz hiše strel, je mislil, da je Malečič ranil njegovega tovariša Jankoviča. Pozval je Malečiča, naj se uda, toda ta se ni zmenil za poziv in tekel dalje. Tedaj je Jurkovič ustrelil za njim. Kroglja je zadela Malečiča v desno lopatico in izstopila pri levem ramenu. Težko ranjen je Malečič padel na tla in takoj nato izdihnil.

★ **Nenapovedan obisk na Silvestrovo.** Ravnatelj subotiške električne centrale Shelench — ameriški državljan — je na Silvestrovo povabil k sebi večjo družbo. Ko je šel slučajno mimo svoje spalnice, je videl, da gori notri luč. Vstopil je in našel v sobi tujega človeka, ki je držal v roki zavoj. Tujec se je vrgel na ravnatelja, ga podrl na tla, vendar je pa delal račun brez krčmarja. Ravnatelj, znan atlet, je tujca kmalu premagal in nato s pomočjo prihitelih gostov zvezal in izročil policiji. V zavoju so bile različne ravnateljeve stvari, med drugim tudi briljantni uhani in biserna verižica v vrednosti nad 100.000 dinarjev.

★ **Strašna nesreča na Savi.** V torek okoli devetih zvečer se je v belgrajskem savskem pristanišču dogodila težka nesreča. Nek mornar se je hotel s čolnom prepeljati čez Savo domov. V čoln je vzel dve ženi in dva otroka, ki so ga prosili, da bi jih prepeljal. Ko so se s čolnom oddaljili od brega, jih je zajel silen tok vode. Čoln je z vso silo zadel ob neko vsidrano ladjo in se razbil. Mornar se je, kakor sodijo, rešil, vendar se doslej še ni javil. Obe ženi in oba otroka so pa zgnili v valovih Save in utonili. Doslej so našli samo truplo šestletnega otroka.

★ **Pri motenjih v želodcu in črevih,** bolečinah v trebuhu, razdraženostei, nervoznosti, omotici, težkem snu, splošnem slabopočutju, zmanjšani moči za delo se doseže olajšanje z dnevno čašo naravne »Franz-Josef«-grenčice. Slovitj zdravniki hvalijo izborno lekovitost, ki jo nudi »Franz-Josef«-voda v svoji lastnosti kot milo odvajajoče sredstvo. Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in specer. trgovinah.

Ljubljana

NOČNA SLUŽBA LEKARN.

Drevi imata nočno službo: Piccoli na Dunajski cesti in Bakarčič na Sv. Jakoba trgu.

*

⊙ **Veliko je še število onih naših somišljenikov,** ki že pri zadnjih volitvah niso bili vpisani v volivnem imeniku in tako na dan volitev niso mogli voliti, zato pa ponovno pozivamo vse naše pristaše, da že sedaj pri sestavi novih volivnih imenikov poskrbe za to, da bodo vsi naši somišljeniki pravilno vpisani v imeniku. Predvsem se pa naj javijo v našem tajništvu: Jugoslovanska tiskarna, II. nadstropje, vsi naši pristaši, volivci letnikov 1906 in 1907. Uradne ure vsak delavnik od 8 do 12 ure dopoldne in od 3 do 7 ure zvečer. — Tajništvo SLS za Ljubljano.

⊙ **Trgovine** bodo na praznik 6. januarja cel dan zaprte. — Gremij.

Danes 5. januarja 1928
ob 9¼ zvečer
in naslednje dni ob navadnih urah se vrši slavnostno predvajanje monumentalnega filma
Brat Frančišek Asiški

SV. FRANČIŠEK
Velefilm o življenju in delu največjega svetnika.
Film spremlja pomnožen orkester in pevski zbor.
Predprodaja vstopnic
dnevno od 10. do pol 1. in od 2. naprej.
Telefon 2730. Kino „Dvor"

⊙ **Smrtna kosa.** V torek zvečer je umrla gospa Mari Grasselli, roj. Krisperjeva, soproga g. Petra Grassellija, bivšega ljubljanskega župana. Pogreb bo danes ob dveh popoldne. — V splošni bolnišnici je umrla gospa Marija Mencej, roj. Magister. Pogreb bo danes ob pol štirih popoldne.

⊙ **Pravljično popoldne** se radi različnih zadržkov ne more vršiti na sv. Treh kraljev dan, temveč v nedeljo, 8. t. m. ob 4. pop. — Krščansko žensko društvo.

⊙ **Mestni gospodarski urad** radi snaženja uradnih prostorov v soboto, dne 7. jan. 1928 ne uraduje.

⊙ **Mesečni zdravstveni izkaz.** V mesecu decembru prošlega leta je bilo rojenih v Ljubljani 116 oseb (56 moških in 60 ženskih); mrtvorojenih je bilo 6. Umrle so v tem času 104 osebe (49 moških, 55 ženskih). Smrtni slučaji so nastopili vsled sledečih vzrokov: jetika na sopilih 19, bolezni na srcu 16, starost 11, smrt vsled nezgode 10, samoumor 1, rak 7, pljučnica 6, prirojena slabost 5, ošpice 1, dušljivi kašelj 1, druge bolezni 29. Naznanjene so bile sledeče nalezljive bolezni: škrlatinka 6, ošpice 3, davica 1, nalezljivo vnetje možganov 1.

⊙ **Do gotove meje.** Kar so v noči od torka na sredo vganjali psi na dvorišču učiteljišča, to presega že vse meje. Tulili so, cvilili, bevskali, zavijali in kar je podobnih izrazov. Od dela izmučen greš spat, spiš eno uro, koncert te zbudi, vstaneš ves stepen. Dajte nam vendar že enkrat mir!

⊙ **France Kristan dan pred svojo smrtjo napaden.** O tragični smrti posestnika Franceta Kristana na tračnicah pri Viču smo poročali včeraj. Iz policijskega zapisnika je razvidno, da je le malo manjkalo, pa bi bil Kristan postal žrtev zločina že dan pred svojo smrtjo. Ko se je na Novega leta dan vračal opolnoči domov, ga je na Tržaški cesti nekdo napadel in ga tako krepko udaril s trdim predmetom po glavi, da se je Kristanu vlila kri po obrazu. Kristan je bil prepričan, da je dobil kroglo v glavo. Ves omamljen je stopil na stražnico, kjer so mu rano izmili, nakar ga je stražnik spremil do doma. Drugega ne je zdravnik ugotovil, da je rana sicer lažje naravi, da bi pa mogla biti tudi smrtna, če bi udarec padel le nekoliko vstran, na sence. 24 ur po nočnem napadu pa je Kristana povozil vlak.

⊙ **Sleparije Gustava Ropotarja.** Čimdalje bolj se množi krog onih, ki jih je osleparil lažizdravnik Gustav Ropotar. Mesarski pomočnik Pozerina je prijavil policiji, da si je Ropotar nekoč izposodil pri njem 100 Din, češ da mora iti v Celje, kjer bo izvršil neko težko operacijo, pri kateri bo zaslužil najmanj 2000 Din in da mu potem vrne teh sto dinarjev z obrestmi vred. Mesar je kar rad ustregel gospodu »doktorju«, ki se ni nič ženiral priti k njemu po posojilo, da pa je bil ogoljufan, je zvedel žal prekasno, ker je bil Ropotar že v zaporu.

⊙ **Kristofič-Bučar: Bluze, otroške obleke!**

Maribor

□ **Razstava grafičnih izdelkov.** Opozarjamo na razstavo grafičnih izdelkov, ki se vrši v petek, soboto in nedeljo v kazinski dvorani. Razstavljenih bo 2700 časopisov iz raznih delov sveta. Obisk je brezplačen.

□ **Haydnov oratorij »Stvarjenje«** se bo izvajal letos meseca marca v Mariboru. Pevsko društvo »Maribor« se že temeljito pripravlja. Sodelovali bodo najboljši slovenski solisti. To izredno melodično delo bo gotovo poseben umetniški užitek.

□ **Umrla je** 48letna Terezija Lesjak.

□ **V pojasnilo javnosti.** Za novo leto je počila v palači velikega županstva vodovodna cev in povzročila precej poplave po notranjosti. Radi te nezgode ne zadene nobena krivda mestnega vodovoda, ker je počil hidrant, ki vodi na podstrešje za slučaj požara.

Takrat je živala blagoverna sveta kneginja Fevronija lastnoročno oltarni prt za stolnico Prečiste Bogorodice in ga okinčal z vezeninami, ki so predstavljale glave svetnikov. Takrat je poslal k njej sveti knez, zdaj menih David, slugo s sporočilom:

— Sestra Eufrozinija, hočem že zapustiti telo, a čakam na te, da odideva skupaj pred Gospoda.

Ona je odgovorila:

— Čakaj o gospod moj, da končam pot za sveto cerkev.

Toda on je poslal k njej drugič z opominom:

— Ne morem več čakati na te. Potem je poslal tretjič z besedami:

— Moram že oditi, ne čakam več na te.

V tem trenutku je ona končala vezenino na svetem prtu. Upodobila je še glavo zadnjega svetnika in ni utegnila končati njegove obleke. Nehala je živeti, zabodla iglo v zrak in zavezala svileno nit. Poslala je svetemu Petru glas, da umira skupno z njim. Po zadnji molitvi sta izročila svoji sveti duši v Božje roke 25. dan meseca junija. (8. julija po novem koledarju. Na ta dan slavi pravoslavna cerkev njiju spomin.

Ljudje so hoteli po njuni smrti, da bi bil pokopan sveti knez Peter v mestu, v stolnici Prečiste Bogorodice, kneginja Fevronija pa izven mesta v ženskem samostanu, v cerkvi Povišanja slavnega in čudodelnega Kristusovega križa. Rekli so, da se ne spodobi pokopati svetnika v enem grobu, če sta že meniha. Naredili so dve posebne krste in so ločili ostanke. Telo sv. Petra-Davida so pustili v cerkvi Sv. Bogorodice v mestu, telo sv. kneginje Fevronije-Evfrozinije pa so shranili v cerkvi Povišanja sv. Križa izven mesta. Njun skupni grob, ki sta ga dala iztesati v enem kamnu, pa je ostal prazen v isti mestni stolnici.

Ko so se ljudje zjutraj zbudili, so našli obe novi krsti prazne. Ostanki svetnikov pa so ležali v stolnici Presvete Bogorodice, v krsti, katero sta si sama dala narediti.

Nespametni ljudje so se spodtikali nad njunim zakonom po blaženi smrti prav tako kakor pri življenju. Položili so zopet ostanke v dve krsti in vsakega svetnika posebič pokopali. Zjutraj so zopet našli svetnika v skupnem grobu. Od tedaj se ni nihče upal dotekniti svetih ostankov. Pokopali so ju v njuni skupni krsti v mestni stolnici Prečiste Bogorodice. Bog je storil ta čudež v pouk in blagor onemu mestu, kajti vsak, kdor pride z vero k svetim ostankom, je čudežno ozdravljen.

Zbirka ljudskih iger.

(Ljudski oder.)

I. zvezek: razprodan.

II zvezek: **Krivoprisežnik.** Narodna igra s petjem v treh dejanjih. (7. slikah.) Po L. Anzengruberju za slovenske odre priredil A. Robida. II. izd. Ljubljana, 1926. Din 18.—

III. zvezek: **Miklova Zala.** Igra v petih dejanjih. Po Šketovi povesti priredil M. Bajuk. Ljubljana, 1923. 49 strani. Din 18.—.

Z vodo do vrha napolnjena cev hidranta je zmrznila, počila in voda se je razlila po podstrešju in gorenjih prostorih. V ostri zimi kakor je slučajno letos, bi se morali hidranti, ki vodijo na podstrešje, zapreti že pri tleh in voda iz njih izpustiti.

□ **Branjarijam odvzete točilnice.** Gostilničarska zadruga se je pritožila na veliko županstvo, ker so imele branjarije pravico točilnic. Veliko županstvo je rešilo pritožbe gostilničarjev v tem smislu, da zgube branjarije pravico točilnic in sme oni, ki je kupil v branjariji kako pijačo, isto izpiti na cesti pred branjarijo. Na Pobrežju so branjarije že zaprle točilnice.

□ **Nesreča.** V torek popoldne si je zlomila roko gospa vpokojenega kapetana Lupšine. Šla je po oledeneli cesti iz mesta v Studence k čevljarju. Med pótjo ji je spodrsnilo in pri pdacu si je zlomila levo roko.

□ **Podporno društvo želez. delavcev in uslužbencev v Mariboru** naznanja vsem članom vpokojencem, da so glasom občnega zbora samo tisti člani oproščeni vplačevanja članarine, katerih mesečni prejemki znašajo manj kot 400 Din in dobijo do 4000 Din posmrtnine. Potrdilo o mesečnih prejemkih se mora vodstvu društva predložiti. Za dostavitev poštnih položnic (čekov) naj člani društvu pismeno javijo natančni naslov ali pa iste osebno ob sobotah od 14. do 18. ure dvignejo v pisarni Aleksandrova cesta št. 65 v Mariboru.

□ **V bolnišnico** sta bila prepeljana dne 3. januarja t. l. 17letni realčan Kovačec Pavel radi vnetja slepiča ter 29letni delavec Rebernak Edvard radi obolenja na pljučih.

Celje

⁂ **Narodna čitalnica v Celju — umrla.** Kakor poroča »Jutro«, se je 28. decembra vršil zadnji občni zbor Narodne čitalnice, na kateri se je sklenilo društvo razpustiti, knjige izročiti muzeju, premoženje pa razdeliti. Čitalnica je dosegla lepo starost 66 let in je bila v dobi narodnostnih bojev ognjišče slovenske prosvete in narodne odpornosti. Zadnja leta je društvo ob sterilnosti demokratske kulture začelo hirati in dr. Hrašovcu je pripadla naloga, da mu je na obč. zboru zapel labudjo pesem. Po mnenju odbora so baje prevzele program Čitalnice druge organizacije in je Čitalnica nepotrebna.

⁂ **Ljudsko gibanje.** V l. 1927. je bilo v okolišu celjske mestne župnije rojenih 435 otrok in to 245 dečkov in 190 deklic. Perspektiva je tedaj za ženski svet dobra. Umrlo je tekom celega leta 422 oseb in sicer 231 moških ter 191 žensk. Pred oltar je stopilo skupno 155 parov.

⁂ **Celjska svetovna potnica gdč. Alma Karlin** se je vrnila v Celje po izvršenem svetovnem potovanju, ki ga je v zadnjih letih podvzela.

⁂ **Esperantski tečaj** se prične zopet v ponedeljek 9. t. m. v Rudarski šoli. Sprejme se še nekaj začetnikov.

⁂ **Prosjačenje in vlačuganje** je postalo v Celju že neznosno. Ni ga skoro dneva, da se ti ne bi pritepel v hišo človek sumljivih kretenj, ki ga je veter prinesel od bogvekod. Ljudje jim dajejo miloščino, da se jih znebijo, a edino pravilno bi bilo, da prijavijo take postopače takoj varnostni straži. Za novo leto je policija vtaknila več delamržnih tičkov pod ključ, a javnost mora pri čiščenju sodelovati. Eden takih je komaj 19 letni Martin Perše. Že večkrat je imel opraviti z zakoni, ki določajo, kaj je tvoje in kaj moje. Sam priznava, da je ukradel tam poleti enkrat svojemu gospodarju V. na Starem gradu, kjer je slučajno služil, suknjo in hlače. Prošli četrtek in petek je v družbi z nekim neznanim moškim beračil po Celju. Njegov pajdaš je pri tem poslu izmaknil v Gregorčičevi ulici zimsko suknjo. Perše je bil aretiran in oddan v sodne zapore, kjer mu bodo obisti pregledali nekoliko natančneje. — V zapor je romal tudi 53 letni Anton Trafela s Hajdine pri Ptuju. Zajeli so ga v hlevu hotela Skoberne, kjer je že osmo noč zastonj prenočeval, dočim je podnevi beračil. — Čednostna trojica je tudi Ivo Bestianek, Matilda Munda in Avgust Zilko. Prvi je star 30 let in so ga že ponovno nagnali iz Avstrije, kjer žive njegovi starši. Drugi je za pet let bilo prepovedano priti v okoliš celjskega okraja, tretji pa je tudi že moral odgonskim potom iz Avstrije. Na poti v Celje so se našli, prenočevali tam pri Poljčanah v nekem hlevu, v Celju so se poskušali v beračenju, a znašli so se vsi trije v zaporu. Bestianek se bo moral zagovarjati zaradi beračenja in še zaradi pregrehi zoper zakon o zaščiti države, Matilda bo odgovarjala za nedovoljen povratek v Celje, Pilko pa bo tudi zvedel, da ne gre kar tako beračiti po Celju.

Dopisi

Sava pri Litiji. V minolem letu 1927 je bilo rojenih 47, umrlo pa je 14 oseb. Oklicev je bilo 21, porok pa 13.

Sport

T. K. Skala priredi na praznik 6. t. m. izlet v Grosuplje, vezan s tečajem za začetnike in manj izvežbane. Snežne prilike ugodne. Odhod z vlakom ob 7.33 iz glavnega kolodvora. Povratek v Ljubljano ob 20.20. — Odbor.

Mladinska smuška tekma določena za 6. t. m. se vsled neugodnih snežnih razmer preloži na poznejši čas. — Jugoslovanska zimsko-sportna zveza, smuško-tehnični odbor.

Kolesarsko društvo »Ljubljanica« v Dobrujnah. V nedeljo dne 1. jan. se je vršil III. redni letni občni zbor v restavraciji »Selan« v Dobrujnah ob zelo številni udeležbi članstva. Pozdravnemu nagovoru predsednika tov. Jeriha Dominika je sledilo izčrpno poročilo marljive društvene tajnice, gdč. Mici Lambergerjeve. Blagajnik tov. Rome je poročal o denarnem stanju društva ter izkazuje blagajna čistih Din 2891.65; prištevši društveni inventar znači to jako skrbno in vestno gospodarstvo v društvu. Po poročilu nadzorovalnega odbora je izrekel občni zbor staremu odboru soglasni absolutorij. Nato je bil izvoljen po večini stari odbor in sicer: Predsednik tov. Jeriha Dominik, podpredsednik Smrekar Pavel, tajnica Mici Lambergerjeva, njen namestnik Smrekar Pavel, blagajnik Rome Franc, namestnik Perčič Josip, načelnik moštva Kotar Franc, namestnik Pogačar Leopold, nadzorovalni odbor: Mojškerc Josip, Kofolj Iv., Smrekar Ivan. Občni zbor je sklenil takoj spomladi razviti svoj društveni prapor. V imenu Kolesarzdravil občni zbor tov. Batjel, in v imenu Kolesarske zveze SHS tov. Gorjanc. V kratkem času svojega obstanka je pokazalo vrlo kolesarsko društvo »Ljubljanica« zelo velik napredek in izredno marljivo društveno delovanje, tako da lahko služi ostalim kolesarskim klubom Slovenije za zgled.

SPORTNE VESTI.

Za zimsko olimpijado je priglašenih že 24 dežel — Dunajski drsarski klub je premagal praški teniški klub 11:2 in je vsled tega v dunajskem časopisju veliko veselje. — Prvenstvo Evrope v umetelnem drsanju se bo izvojevalo letos zopet v Opavi, in je priglasila svoj udeležbo tudi Sonja Henje. — Thunberg je predrsal *1500 m v 2:26.7*, kar je nekaj prav prvovrstnega. — T. Thams je skočil 71.5 m daleč, Rund pa *72 m* daleč. — Spenglerjev pokal (hockey na ledu) si je priboril klub Davos.

Nogomet: Simmering-Red Star Olimpique 1:5, Italija-Švica 3:2 (Genova, 15 000 gledavcev). Slavija-Alessandria 2:1, Slavija-Torino 2:2, Ferenczvaros-egiptsko moštvo v Kairo 1:0 in 1:1. Hajduk na Malti proti izbranim angleškim artileristom 6:1 (»Hajduk bolje strelja kot artileristi«). Ujpest-Bologna 1:0, Ujpest-Padova 1:1, Bastiya-Lazio 1:3, Bastya-Roma 1:1. Simmering-Le Havre 1:1, DFC-Köln 3:3, DFC-Barmen [illegible]:1 — Te dni se vršijo pogovori o vzpostavitvi normalnih razmer med Avstrijo in Češkoslovaško. — Zadnje tekme za mednarodni pokal so pokazale tale zaključek: Češkoslov. 3 točke, Italija 3, Ogrska 2, Avstrija 2, Švica 0.

24 narodov se je priglasilo doslej za borbo *Davisovega pokala* v evropski coni. — Koželuh je na Rivieri. — Willsova Helena najbrž tudi.

120 sportnih predavanj bo priredil Nemški urad za telesne vaje v letošnjih ljudskih sportnih tečajih. — 37 narodov se je priglasilo doslej za Amsterdam. — Tam bo tudi olimpijska umetniška razstava, koje častno predsedstvo je prevzel Coolidge. — *Liddell*, olimpionik na 400 m v 47.6, je sedaj kitajski misijonar, pa vseeno pridno trenira in se je priglasil za olimpiado; neduvno je pretekel 100 m v 10.8, pa ni sprinter. — 7. marca bosta tekla Körnig in Houben v tekmi z Lammersom (100 m v 10.5).

Küppers je plaval hrbtno 100 m v 1:12.7. *Huhlenen* si je priboril v Stettinu zopet prvo darilo v rokoborbi.

Veliki bokser Johnson, sedaj 49 let star, agitira za predsedniško kandidaturo Smitha. — Tudi o Tunneyu beremo nekaj podobnega. Sedaj so ga sprejeli v *»klub 600 milionarjev«* v New Yorku; 2000 priglasnic je oddanih za sprejem v ta klub, Tunneya so sprejeli. — Mladi črni Godfrey je podrl Soldiersa Jonesa že v 55. sek. z k. o.

Francoskemu *avtomobilistu Benoistu* so dali vsled njegovih uspehov v letu 1927. »rdeči trak častne legije«.

Mladi Francoz Sausin se je izborno obnesel in je vozil hitreje kot svetovna prvaka Grassin in Linart. *Kolesarstvo* je pridobilo v Sausinu zopet veliko izborno moč.

Občni zbor magistratnih nameščencev

Prejeli smo: Zveza magistratnih organizacij je strogo nepolitično, izključno stanovsko društvo, v čigar odboru so pristaši menda vseh slovenskih političnih strank. Pri volitvah se sploh ne gleda na politično prepričanje, merodajno je le, hoče li kdo stvarno in resno delati za stanovske interese magistratnih nameščencev. Zato ni bilo doslej nikdar nikakih političnih ali strankarskih prepirov ter nisem imel doslej še nikoli povoda, kogarkoli zavrniti zaradi politikovanja ali strančarjenja na društvenih sejah ali zborovanjih.

Občni zbor Zveze dne 2. t. m. se je vršil na soglasni sklep odbora, pod vtisom nenadnih odredb gospoda vladnega komisarja in v znak solidarnosti s težko prizadetimi novimi magistratnimi uslužbenci ter z občutno prikrajšanimi starimi magistratnimi nameščenci. Ker so seje vladnega komisarja s sosvetom tajne, ne ve uradništvo in ostalo nameščenstvo, kdo je kriv, da se je enodušno po vsej javnosti obsojena odredba izdala proti interesom magistratnega uslužbenstva. Zato tudi na občnem zboru noben govornik ni imenoval nobene politične stranke, niti nobenega sosvetnika kot krivca. Naglašali pa so solidarno vsi govorniki, da bi pri sprejetju proračuna ne smela odločati nikaka politika, nego le koristi občine in občanov.

Kar se tiče vzklikov: »Živio župan!«, »Živio dr. Puc!«, izjavljam pod častno besedo kot predsednik Zveze, da sem te vzklike čul tudi jaz, a šele po zaključenem zborovanju in ko je bila dvorana že na polovico prazna. Z vsem poudarkom naglašam, da Zveza magistratnih organizacij ni bila in ne bo nikoli politična organizacija, torej tudi ne podružnica SDS, nego je in bo vedno zaščitnica stanovskih interesov vseh magistratnih uslužbencev brez ozira na politično pripadnost posameznikov. Sprejmite izraz mojega spoštovanja, s katerim ostajam — Govekar, mag. nadsv., t. č. predsednik Zveze magistratnih organizacij. — Radi priobčujemo to izjavo in želimo le, da bi jo društvo v svojem ravnanju dejansko izvajalo.

— Svetujem vam, da ne daste vgravirati: »Tonček svoji sladki Angelci.«

— Zakaj ne?

— Premislite malo. »Tonček svoji prvi in edini« bi bilo primerno tudi za poznejše zaročenke.

Polaganje podmorskega kabla iz Le Havre do Newyorka.

Na tej progi bo lahko šest brzojavnih linij delalo naenkrat. Slika nam kaže delo pri poleganju kabla v Le Havre. Ob istem času so pričeli z delom tudi V Newyorku.

Katoliški svet

Kartuzijansko vprašanje v Franciji

Katoliška javnost vseh narodov zasleduje pozorno še vedno viseče vprašanje samostana La Grande Chartreuse na Francoskem. Kakor je znano, je francoska država izgnala kartuzijance, samostan pa oddala v najem izerskemu okraju. Generalni svet tega okraja pod predsedstvom M. Leona Perriera, sedanjega ministra kolonij in senatorja, prepojenega protiklerikalnih predsodkov, ni vedel, kako naj uporabi v zakup vzete prostore in je prišel na nesrečno misel, da jih spremeni v okrevališče za utrujene duševne delavce.

Nameravali so tudi ponuditi z velikimi stroški preurejene lokale komisiji in zavodu za umstveno kooperacijo pri Društvu narodov. Komisija in zavod sta pa uradna organa Društva narodov in Društvo ne bi moglo sprejeti nameravane poklonitve, ne da bi zbudilo odpor katolikov celega sveta, ki bi bili upravičeno ogorčeni nad tem, da Društvo narodov podpira tako rešitev kartuzijanskega vprašanja. To bi bilo za Društvo zelo nevarno, ker bi izzvalo proti sebi in svojima organoma, komisiji in zavodu za umstveno kooperacijo živ in soglasen protest vseh katolikov na celem svetu, ki bi videli v tem akt omalovaževanja in sovraštva.

Projekt vsaj v tej obliki je propadel. Dosedaj niso prejeli niti Društvo niti njeni prizadeti organi nobene ponudbe, vendar zadeva še ni izgubila aktualnosti. Nedavno je M. Leon Perrier v intervjuvu za Matin razvijal svoje misli in omenjal ev. podporo od strani zavoda za umstveno kooperacijo. Verjetno je, da je to napravil na svojo pest, mogoče bi pa tudi bilo, da zavod ni popolnoma nenaklonjen njegovim načrtom, da bi se samostan preuredil za novo svrho in da bi se potem zavod naprosil, da priporoči nekaj inozemskih intelektualcev, ki bi bili pripravljeni, da se nastanijo v samostanu.

Tako postopanje bi seveda izzvalo isti odpor in katoliška javnost bi se čutila ravno tako občutno žaljena, ker bi se na ta način izkušalo doseči po drugi poti isti nekorektni cilj. Niti Društvo narodov niti kak njen organ nima pravice vmešavati se v kartuzijansko vprašanje v Franciji. Prepričani smo, da so tudi v Genovi o tem popolnoma uverjeni, ni pa razumljivo, da se tako odlična osebnost kot je M. L. Perrier in da se njegovi prijatelji s tako trdovratnostjo ogrevajo za ta načrt in pri tem riskirajo, da se prikaže Zavod za umstveno kooperacijo pred celo katoliško javnostjo v zelo čudni luči in se katolikom sploh onemogoči vsako sodelovanje v tem zavodu. Zakaj se M. Perrier ne odloči za to, da bi vrnil samostan kartuzijancem kot prvim lastnikom? S tem bi se zadostilo pravici in bi se ublažile obstoječe napetosti. Taki neumestni predlogi pa vznemirjajo katoliški svet in utegnejo kompromitirati Društvo narodov, ki nima niti potrebe in mislimo, da niti želje po kakih protiklerikalnih pustolovstvih. R.

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

Četrtek, 5. januarja ob 20. uri zvečer: BOLJŠI GOSPOD. Ljudska predstava pri izredno znižanih cenah.

Petek, 6. januarja ob 15. uri: SNEGULČICA. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. **Ob 20. uri zvečer:** UKROČENA TRMOGLAVKA. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Sobota, 7. januarja: MNOGO HRUPA ZA NIČ. A.

Nedelja, 8. januarja ob 15. uri: PETERČKOVE POSLEDNJE SANJE. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Ponedeljek, 9. januarja: DIVJA RAČKA. Red A.

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Četrtek, 5. januarja: PLES V MASKAH. Red C. Gostuje ga. Zdenka Zikova.

Petek, 6. januarja ob 15. uri: POLJSKA KRI. Opereta. Ljudska predstava pri izredno znižanih cenah. Izven.

Sobota, 7. januarja: HOFFMANNOVE PRIPOVEDKE. Ljudska predstava pri izredno znižanih cenah.

Nedelja, 8. januarja ob 15. uri: ČAROBNA PIŠČAL. Ljudska predstava pri znižanih cenah. **Ob pol 20. uri:** ORLOV, opereta. Ljudska predstava pri znižanih cenah.

Ponedeljek, 9. januarja: Zaprto.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 5. januarja ob 20. uri: MADAME BUTTERFLY. Ab. A. Kuponi.

Petek, 6. januarja ob 15. uri: ROKOVNJAČI. Znižane cene. Kuponi. — **Ob 20. uri:** LOGARJEVA KRISTA. Znižane cene. Kuponi.

Prireditve in društvene vesti

Ljubljana.

Novo božično igro »Mesija« bo vprizorilo kat. društvo rokodelskih pomočnikov v Rokodelskem domu, Komenskega ulica, št. 12, sv. Treh kraljev dan in v nedeljo 8. jan., obakrat ob peti uri popoldne.

Občni zbor Slov. kat. akad. starešinstva se vrši v petek dne 6. januarja t. l. ob 10 dopoldne v dvorani Akademskega doma, Miklošičeva c. 5 s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo odbora. 3. Poročilo odsekov. 4. Poročilo revizorjev. 5. Poročilo klubov. 6. Volitev novega odbora in ostalih društvenih funkcionarjev. 7. Slučajnosti. Vsi odseki naj gotovo pošljejo na občni zbor svojega delegata. — Odbor.

»Ljubljana« nima danes zvečer pevske vaje, pač pa se vrši ista v ponedeljek, 9. t. m. — Pevovodja.

Krekova mladina Ljubljana. V četrtek dne 5. januarja ob pol 8 zvečer se vrši predavanje v Krekovi socialni šoli.

Sv. Krištof v Ljubljani. Danes ob pol 8 v Prosveti skioptično predavanje. Govori prof. Anžič o misijonih.

Šišenska Prosveta. Odborova seja se bo vršila v četrtek dne 5. jan ob pol 8 zvečer v dvorani. Dnevni red važen.

Maribor.

Pevska vaja »Maribora« se vrši, ker je v petek praznik, v soboto zvečer ob pol 7 za celoten zbor. Članstvo, točno!

Prostovoljna požarna bramba z rešilnim oddelkom v Mariboru priredi danes v Unionski dvorani (Götz) ob 20. uri zabavni večer, pri katerem bodo tudi nastopili člani tuk. narodnega gledališča. Ker je namenjen čisti dobiček samo za dobrodelne svrhe, se priporoča obilen obisk.

Trbovlje

✡ **Peterčkove poslednje sanje** se v ponedeljek dne 8. jan. ob 3 popoldne v Društvenem domu ponavljajo.

✡ **Društvo za varstvo otrok in mladine** ima svoj občni zbor v nedeljo dne 8. januarja ob treh popoldne v prostorih gospodinjske šole na Vodah. Na dnevnem redu je sprememba pravil čl. 14, da izmed 14 odbornikov imenuje dva odbornika Delavska zbornica.

✡ **Čebelarska podružnica Trbovlje** ima svoj redni letni občni zbor na Treh kraljev dan, dne 6. januarja ob 9 v trboveljski šoli.

Društvo hišnih in zemljiških posestnikov v Trbovljah zboruje v četrtek dne 12. januarja 1928 ob 15. uri v trboveljski šoli z običajnim dnevnim redom.

Ostali kraji.

Gorenji Logatec. V nedeljo dne 8. januarja ob poltretji uri popoldne bo v društveni dvorani občni zbor »Kat. prosv. društva«. V petek dne 6. januarja ob pol 8 zvečer bo pa gledališka predstava: »Večna mladost in večna lepota«, igrokaz v treh dejanjih, poslovenil Fr. Rihar.

Ljudski oder v Št. Vidu pri Ljubljani priredi v nedeljo dne 8. januarja 1928 ob pol 4 pop. »Ben Hur«, dramatični igrokaz iz Kristovih časov v devetih slikah. Vstopnina od 10—5 Din.

Izobraževalno društvo v Višnji gori priredi na praznik dne 6. januarja ob 3 pop. v Društvenem domu pri »Fari« božičnico pri pogrnjenih mizah. Spored: Deklamacije, božični prizori, igra eno- in dvodejanka. Sodeluje društvena godba.

V Ribnici na Dol. priredi ondotni krajevni odbor »Rdečega Križa« na Kraljevo dne 6. t. m. ob 17. in 20. uri dobrodelni koncert s sodelovanjem kvarteta pevcev ljubljanske Glasbene Matice. Pri večerni prireditvi sodeluje tudi virtuoz na harmoniko s spremljevanjem violine.

Gospodarstvo

Javna dela v ljubljanski oblasti.

Izvleček iz govora oblastnega odbornika dr. Jura Adlešiča

I.

Odkar je zadnjič skupščina razpravljala o cestah (spomladi 1927), se stanje naših samoupravnih cest in mostov ni izpremenilo. Upravo še vedno vodi gradbena direkcija. Finančno stanje se ni izboljšalo, kajti država pobira sicer deželne doklade za ceste, toda jih ni vračala cestnim odborom. Od l. 1924.—1926. sploh ni nič prispevala okr. cestnim odborom. Prizadevanju slovenskih poslancev se je posrečilo spraviti v proračun za 1927—1928 pod ministrovanjem inž. Serneca postavko za račun zakonito določenih dvetretjinskih prispevkov države v znesku 2,256.000 Din. Toda ta prispevek je nezadosten. V naši oblasti imamo ceste, za katere morajo skrbeti oblast in okr. cestni odbori I. in II. vrste z dovoznimi žel. cestami 2,452.928 m in v Kastvu 23 km, poleg tega je v okrajih Laško, Sevnica in Brežice, ki so prišli v ljubljansko oblast in ki imajo samo okrajne ceste še 277.520 m cest; skupno torej 2,753.448 m cest. Od tega znaša dolžina žel. dovoznih cest 13.347 m.

Samoupravne ceste niso večinoma kilometrirane in zamejičene, kar je pripisovati poprevratni dobi, ko ni posloval deželni odbor. To dejstvo je privedlo do tega, da so deželne ceste, ki bi morale biti 4—5 m široke, komaj 2—3 m široke (n. pr. Ljubljana-Dobrunje-Turjaška cesta, ovinek pri Vrzdencu). Treba bo zopet ugotoviti pravi cestni tir in cestno zemljišče, kar bo najbrže privedlo do tožb. Sicer pa bo menda v kratkem predložen skupščini nov načrt cestnega zakona.

Finančno stanje cestnih okr. zakladov ni ugodno. Med vojno so se ceste zelo izrabljale in zanemarjale, po vojni zopet pa so ceste zopet mnogo trpele n. pr. radi velikega izvoza lesa in vedno večjega razširjanja avtomobilizma, ki (tovorni 3-, 4- in 5 tonski) zelo kvarijo ceste. V letih 1925.—1927. so prišle še vremenske nezgode. Gradbena direkcija je ugotovila škodo v letih 1925. in 1926. v znesku 13,101.000 Din, zadnja nezgoda 1927 pa poldrug milijon.

Daljnja ovira rednega razvoja gospodarstva cest je vprašanje (sanacija) cestarjev. Kajti cestarji so zaslužili z vsemi dokladami na mesec 285, poročeni z družino kvečjemu 300 Din več. Cestarji so morali iskati drugega zaslužka in pri tem so trpele ceste. Državni proračun za ljubljansko oblast ima samo 241 cestarjev (pred vojno jih je bilo 625 v Sloveniji). Na enega cestarja pride sedaj 10—12 km ceste ali še več. Zato se zviša število cestarjev na 350 in temeljne plače za 100%, dočim doklade ostanejo. — Za ljubljansko oblast je gradbena direkcija mnenja, da je treba število zvišati na 400.

Po zadnji uredbi o prenosu poslov na samouprave preide v upravo ljublj. oblasti še 62 km državnih cest, ljubeljska cesta 24 100 m, jezerska cesta 27.900 in Hotedršica Planica 10 km; za vzdrževanje teh da država 462.000 Din. Pri preodkazanju cest država ni postopala enakomerno, kajti zneski, ki jih je država dala, ne odgovarjajo niti dolžini cest niti številu cestarjev.

Oblastni odbor je opetovano zahteval, da se vrnejo deželne doklade, ki jih država dolguje cestnim okrajnim odborom. Dolg znaša do 31. marca 1927 7,834.925.88 Din, za zadnje proračunsko leto od 4. aprila 1927 do 31. dec. 1927 pa 7,392.385.13 D, skupaj torej 15,227.311 Din. Bilo je že več intervencij za izplačilo tega dolga, da se morejo cestni odbori razdolžiti in znižati doklade (n. pr. v Kočevju 800%).

Tržna poročila

Ljubljana, 4. jan. 1928.

Mestni [illegible] v Ljubljani. Dogon je bil (v oklepajih število prodanih glav): koni 190 (25), volov 104 (39), krav 50 (24), telet 16 (10) in prašičkov za rejo 29 (13). Cene so bile: voli I Din 8.50, II. Din 7, III. Din 6.50, krave debele Din 5—6, klobasarice Din 3—4, teleta Din 10—11, vse pa za kilogram žive teže; konji Din 1000—4000, prašički od Din 200 do 300 za komad po kakovosti in velikosti. Dogon in kupčija sta bila slaba, izprememb v cenah ni nobenih.

Riž. Italijanski riž je čvrst. Dosedaj so ta teden cene narasle od 133 na 137 lir Postojna.

Tuje kovine. V Parizu notirajo za kilogram (1000/1000) v frankih: zlato 16.850—17 700, srebro 470—540, platina čista 48.000—58.000, iridij čist do 170.000, platinit 28.75 za gram, srebrni nitrat 368 za kilogram.

* * *

Prenapolnjenost v sušaškem pristanišču. Že par dni je sušaška luka prenapolnjena. V luki je zaposleno ca. 1000 delavcev. Taka prenapolnjenost se je že večkrat opazila, zato zahtevajo sušaški gospodarski krogi čim prejšnjo ureditev luke v Martinščici.

Licitacije. Gradbena direkcija opozarja interesente na III. ofertno licitacijo za izdelavo dolnjega stroja železniškega mostu preko Neretve v Capljini, ki se bo vršila 13. t. m. ob 10 pri gradbeni dir. v Sarajevu. (Predračunska svota 2,896.482 95 Din.) Natančneje pri gradbeni direkciji. — Nadalje je razpisana ofertalna licitacija za zgradbo 4 nadstropne stanovanjske hiše v Ljubljani, Pražakova ulica na dan 30. januarja ob 11 dopoldne. Predračunska svota 1,800 000 Din. Natančneje pri gradbenem oddelku direkcije državnih železnic, ki izvršuje to licitacijo.

Borski rudnik še vedno v francoskih rokah. Pred nedavnim smo poročali, da je neka angleška skupina kupila večino delnic, to se pa sedaj najodločneje demantira od francoske večinske skupine.

Mariborska sadjarska in vrtnarska podružnica ima svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 8. januarja 1928 ob 9. uri dopoldne na srednji vinarski in sadjarski šoli. Ker se bo vršilo obenem zanimivo predavanje o najvažnejših škodljivcih in boleznih sadjarstva in vrtnarstva — združeno s skioptičnimi slikami — se vabijo člani kakor tudi nečlani obojega spola, da se občnega zbora v čim večjem številu udeleže.

Stabilizacija valut v Evropi. S povratkom Italije k zlati valuti se je stabilizacija evropskih valut zelo okrepila, kar bo imelo dobre posledice za trgovinske in finančne odnošaje v svetu. 70% vsega v Evropi v obtoku se nahajajočega denarja je zakonito stabilizirano. K temu lahko računamo še 20% Francije, ki ima stabilno valuto, skupaj torej 90% napram 40% v letu 1926. Sedaj skačejo le še kurzi v Španiji, Romuniji, Norveški in Grčiji, ki so šli lani za 10% navzgor; nazadovala pa je portugalska valuta za 4%.

Egiptovska jajca na Dunaju. Na Dunaj so prispela iz Egipta, kjer je že sedaj pomlad, sveža jajca, ki se prodajajo po 16—17 grošev, torej 6—7 grošev cenejše kot jugosl. in madj. blago. Jajca rabijo za potovanje samo 6 do 7 dni, približno toliko kot poljska.

Borza

Dne 4. januarja 1928.

DENAR.

Na današnji devizni borzi je bilo povpraševanje slabše. Narodna banka je intervenirala z manjšimi postavkami v devizah Curih, Praga, Dunaj in Berlin, dočim je bilo vse ostalo privatno blago. Berlin je bil zaključen po 13.54, Curih in London sta ostala neizpremenjena. Popustil je Dunaj od 8.015 na 8.011, Newyork se je ponujal po 56.65, kasneje po 56.64 brez zaključka. Praga se je učvrstila na 168.05; Trst je bil zaključen po 299.75 napram 301 v ponedeljek.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi 4. jan. 1928.

	povpraš.	pon.	srednji	sr. 2 I.
Berlin	13.525	—13.555	13.54	—
Curih	10.929	—10.959	10.944	10.944
Dunaj	7.996	— 8.026	8.011	8.015
London	276.40	—277.20	276.80	276.80
Newyork	[illegible]	—	—	56.65
Pariz	—	—	—	—
Praga	167.65	—168.45	168.05	168.—
Trst	298.75	—300.75	299.75	—

Zagreb. Berlin 13.525—13.555, Curih 10.929—10.959, Dunaj 7.996—8.026, London 276.40—277.20, Newyork 56.538—56.738, Praga 167.65—168.45, Trst 298.89—300.89.

Belgrad. Berlin 13.515—13.555, Budimpešta 9.965—9.995, Curih 10.9290—10.959, Dunaj 7.995—8.025, London 276.40—277.20, Newyork 56.55—56.75, Pariz 222.48—224.48, Praga 167.65—168.45.

Curih. Belgrad 9.13, Berlin 123.60, Budimpešta 90.60, Bukarešt 3.20, Dunaj 73.15, London 25.2825, Newyork 518, Pariz 20.3875, Praga 15.35, Trst 27.375, Sofija 3.76, Varšava 58.15, Madrid 89.55.

Trst. Belgrad 33.35—33.40, Curih 364.50—366.50, Dunaj 264.25—270.25, London 92.30—92.50, Newyork 18.79—18.90, Pariz 74.50—74.60.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.40, Kodanj 189.75, London 34.555, Milan 37.43, Newyork 707.90, Pariz 27.8675, Varšava 79.36. Valute: dolarji 708.60, češkoslovaška krona 20.96.

Praga. Devize: Lira 184.15, Belgrad 59.40, Pariz 133.50, London 164.15, Newyork 33.75.

Dinar: Newyork 176.25, Berlin 7.3925, London 277.50.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Čvrsta tendenca za vojno odškodnino traja dalje in se je kurz za 50 par učvrstil, dočim je za februarski termin ostal neizpremenjen. Med bančnimi papirji sta popustili Hrvatska eskomptna ter Praštediona.

Ljubljana. Celjska 164 den., Ljublj. kreditna 135 den., Kred. zavod 160 den., Vevče 135 den., Kranj. ind. 370 den., Ruše 265—280, Stavbna 56 d., Šešir 125 den.

Zagreb. 7% invest. posoj. 86—86.25, agrari 53.5, vojna odškodnina 418.5—419.5, febr. 391—392, Hrv. esk. 81—86, Hipo 58, Jugo 96—96.5, Praštediona 875, Ljublj. kreditna 135—138, Šećerana 565—570, Drava 560—570, Slavonija 12—13, Trbovlje 465—474, Vevče 135—140.

Belgrad. Narodna banka 5550—5580, vojna odškodnina 417.50—418—419, ult. febr. 391, ult. marec 390, ult. maj 416—416.50, 7% invest. posoj. 86.50 (2000).

Trst. Adria 197, Assicurazioni Generali 5095, Cosulich 198, Riunione adriatica 2455, Tripcovich 263, Split cement 356, Trž. Lloyd 685, Dalmatia 118, Oceania 100.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 84, Živno 114.25, Hrv. esk. 10.80, Alpine 44.65, Leykam 12.65, Trbovlje 58.85, Gutmann 28, Mundus 1.74.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Povpraševanje je za 40 000 hr. pragov 60% 1.80 m 10×20×10 cm, 40% 1.80 m gov 60% 1.80 m 10×20×10 cm, 40% 1.80 m 10×18×12 cm ,ozir. 1.80 10×19×11 cm, dobava v teku febr. 1928, cena po možnosti fob Sušak; nadalje za 5000 brzojav. borovih drogov 8, 9, 10, 11, 12 m največ od 9 in 10 m, premer v vrhu 13—15 cm. Dobava v aprilu 1928, cene po možnosti fob Sušak. Zaklj. —. Tendenca neizpremenjena.

Deželni pridelki (vse samo ponudbe, slov. post., plač. 30 dni, ml. tar.): Pšenica 78—79 kg 2% baška 347.5—352, jan. 347.5—352, slav. 345—347.5, sr. 342.5—345; oves baški zdrav rešetan 500, koruza st. 270, nav. vozn. 275, n. času prim. suha s kval. gar. 270, za jan. 265, febr. 275, marec 280, april 285, maj 290; zaklj. —. Tendenca neizpremenjena.

Novi Sad. Pšenica bač. 300—310, potiska 302.50—312.50, ban. 300—310, sr. 297.50 307.50, rž bač. 285—295, ječmen bač. in sr. 245—250, oves bač., sr., sl. 250—260, koruza bač. stara 215—225, bela 235—245, ban. 215—225, I. par. Vršac 220—227.50, sušena 240—247.50, sr. 215—225, moka 0 g in gg 425—437.50, št. 2 405—415, št. 5 385—395, št. 6 317.50—325, št. 7 260—270, št. 8 200—207.50, otrobi bač., sr., slav. 195—200, fižol bač. beli 370—375, z roko brani 375—385. Tendenca prijaznejša. Promet: 8 vag. pšenice, 23 vag. koruze, 2 vag. ječmena, 3 vag. moke.

Budimpešta (terminska borza), 4. jan. Tendenca medla. Pšenica marec 31.66, 31.48, zaklj. 31.46—31.48, maj 32.04, 31.88, zaklj. 31.86—31.88, oktober 29.40, 29.26, zaklj. 29.28—29.30, rž marec 30.54, 30.42, zaklj. 30.40—30.42, maj 30.46, 30.38, oktober 24.80, 25.58, zaklj. 24.60—24.62, koruza maj 25.68, 25.76, zaklj. 25.76—25.80, julij 26.30.

Divjanje zime

Donava je v zgornjem in srednjem toku skoro popolnoma zamrznila. Ledeni kupi in plošče so ponekod 2 metra visoki. Na Dunaju hodijo ta nenavadni prizor v trumah gledat. Ledena ploskev se iz Bratislave razširja napram Dunaju, vendar za Dunaj ni nevarnosti, če ne nastopi jug. Zadnjič je Donava zaledenela pred 20 leti.

V Bratislavi so pristanišče že popolnoma izpraznili vsega blaga, 2. t. m. pa se je evakuiralo tudi prebivalstvo. Debelost ledu znaša povprečno 4 metre! Pionirji nadaljujejo razstreljevalne poizkuse z ekrazitom.

Švedska obal je tudi po ledu na mnogih mestih zabarikadirana, zlasti pristanišče Gothenburg. Na malih otokih, kjer so sami ribiči, preti lakota, ker je onemogočen prevoz s kopnega.

Na Madjarskem je najnižja temperatura 20 stopinj pod ničlo. — Na Poljskem so kmetom, ki so peljali tobak na tovarno v Zablotovo, zmrznili konji, pa tudi en kmet je zmrznil, mnogim drugim pa so zmrznile roke in noge.

V Ameriki se je val mraza razširil do mehiškega zaliva. Sneg leži v sredini in na zapadu Severne Amerike 4 do 5 čevljev visoko in je veliko ljudi zmrznilo.

V Italiji je 3. t. m. v Florenci snežilo cel dan. V Belluno znaša mraz 8 pod ničlo. V Rimu je zmrznila po noči neka beračica.

V Angliji pa taja in reke naraščajo od ure do ure. Mnogo londonskih predmestij je že pod vodo.

Za socialni mir v Angliji

Odsek generalnega sveta kongresa angleških strokovnih zvez (Trade Union) se sestane prihodnji teden v Londonu, da se posvetujejo o vprašanjih, ki naj bi prišla na dnevni red pri razpravah z delodajavci, kateri ponujajo delavstvu socialni mir. Prva skupna seja delavskih in delodajavskih zastopnikov bo koncem januarja. Delodajavci želijo, da naj bi prišla v razgovor vsa vprašanja, ki ločijo delavce in delodajavce, predvsem delavska pogodba, soudeležba na podjetju, delavska zaščita, dvig, oziroma skupna ohranitev produkcije, reorganizacija industrije itd. itd. Zastopniki angleške strokovne zveze so pripravljeni ne samo udeležiti se razprav, ampak tudi skleniti pošten socialen mir, ako je le mogoče.

Ženska zmagala

Poročali smo, da je v državi Oklahomi v Zedinjenih državah Amerike guverner Johnson, ki vlada čisto samovoljno. Poročali smo tudi, da so ga zategadelj hoteli poslanci kongresa te države tožiti pred senatom, kakor to zahteva ustava. Dolžijo ga korupcije, samolastnega nastavljanja in odstavljanja uradnikov itd. itd. in zahtevajo, da odstopi. Pravi krivec teh razmer pa je, kakor smo tudi že omenili, guvernerjeva tajnica miss Hammond, ki ima guvernerja popolnoma v oblasti. Guverner je poslence, ko so se hoteli zbrati, razpodil z vojaki, nakar so se zbrali v hotelu in poslali obtožnico senatu. Zdaj se šele začne smešno-žalostna plat te zadeve. Ko se je namreč hotel zbrati senat, da Johnsona sodi in tudi obsodi, je Johnson poslal pred zbornico vojake z mitraljezami in razpodil tudi gospode senatorje. Ti so nato odšli v isti hotel, kakor že pred njimi njihovi kolegi iz poslanske zbornice, in zborovali en dan in eno noč. Po zelo burnih debatah so sklenili, da Johnsona — oprostijo vsake krivde in zavrnejo obtožnico oklahomskega kongresa. Odločili so, da ima Johnson ostati i nadalje guverner in tako bo mož absolutno vladal dalje to severnoameriško državo — oziroma bo vladala miss Hammond.

Polovica kardinalov neitalijanskih

Po imenovanju novih kardinalov se more zaznamovati dejstvo, da je prvič po nekaj sto letih v svetem kolegiju število kardinalov neitalijanske narodnosti enako številu italijanskih. Italijanskih je namreč 33, neitalijanskih pa ravno toliko. Praktično to zaenkrat ne pride toliko vpoštev, ker od 66 kardinalov biva v Rimu ravno polovica, od katerih je Italijanov 27, neitalijanov pa 6.

Suženjstvo v XX. stoletju

Poročali smo, da so te dni v angleški koloniji Leone v zapadni Afriki osvobodili 250 tisoč sužnjev.

Sierra Leone meji na zamorsko republiko Liberijo, ki je poleg Abesinije edina neodvisna država v Afriki. Liberija je nastala pred nekako 100 leti po priseljenju osvobojenih zamorskih sužnjev iz Amerike. V ostali Afriki je suženjstvo vseskozi vladalo, dokler niso angleški kvekerji pred nekako 200 leti zahtevali njihovo osvoboditev. Sužnje so imeli tako domači plemenski poglavarji kakor evropski priseljenci. Toda šele 100 let pozneje je angleški parlament prepovedal kupčevanje s sužnji in vsaj principijelno oznanil splošno osvoboditev od suženjstva. Kako dolgo pa je trajalo, da se je zadnji ostanek suženjstva odpravil, nam kaže primer iz Sierre Leone.

Volkovi raztrgali 11 deklet

V slovaški vasi Marmoroš Siget pogrešajo od božičnih praznikov 11 deklet, ki so nekega dopoldne odšle skupno v sosednjo vas. Dognalo se je, da so jih, ko so se vračale, napadli v gozdu volkovi, ki so jih bržčas raztrgali. Volkovi se sploh klatijo v velikih krdelih po vsem ondotnem okolišu in se jih kmetje morejo komaj ubraniti.

*

Skrivnosten napad na papeževega nuncija. 2. t. m. se je vrnil papežev nuncij v Peru, msgr. Cimini s sprehoda z avtomobilom nazaj težko ranjen. Njegovo stanje je opasno. Dogodek dozdaj še ni pojasnjen.

Zopet potres v Italiji. 1. in 2. t. m. so se v okolici jezera Nemi, ki je, kakor znano, krater ugaslega vulkana, ponovili potresni sunki. Vse prebivalstvo je iz Nemija zbežalo in biva na prostem.

Hudi viharji v Črnem morju. 2. t. m. ponoči je silen vihar vrgel na skalo italijanski parnik »Clituno«, ki je plul iz Carigrada v Konstanco. Posadka, ki šteje 35 mož, se je rešila plavajoč na kopno. 12 mož je bilo tako zdelanih, da so jih morali spraviti v bolnico. Aparati zaznamujejo radio-klice na pomoč od številnih ladij, ki se nahajajo na visokem morju. Veliko ribiških ladij pa je že utonilo.

Tajinstven umor lahkoživke

Pred leti je živela v Parizu lahkoživka Germaine Hamet, katero so njeni prijatelji naravnost kneževsko vzdrževali. Ko so jo njeni prijatelji zapustili, je zašla v revščino. Preselila se je v Nizzo, kjer je kmalu postala v tamkajšnjem nočnem življenju znana pod imenom »Rita Parižanka«. Pred dnevi je postala žrtev še vedno nerazjasnjenega zločina.

Nesrečna ženska je s svojo prijateljico Marijo Pommier sedela v neki kavarni. K njihovi mizi sta kmalu prisedla dva elegantna moška in pričel se je živahen pogovor. Neznanca sta obe ženski povabila v avtomobil in dasi se je Marija nekoliko obotavljala, so jo le pregovorili, nakar so se vsi štirje odpeljali v avtomobilu v predmestje Nizze. Tu sta naenkrat počila dva strela in ena kroglja je zadela Rito ter jo usmrtila. Njen spremljevalec jo je v vozu ležečo dvignil in jo posadil med sebe in svojega tovariša. Avtomobil je nato dobro uro drvel skozi najživahnejše ulice Nizze, vendar pa ni nihče pasantov opazil, da sedi v avtu mrtva ženska. Na drugem koncu mesta se je avto ustavil pred neko lekarno. Vsi trije so dvignili mrliča iz avta in medtem, ko je Marija zvonila pri vratih zaprte lekarne, sta neznanca skočila v avto in odbrzela ter pustila Marijo samo z mrličem na tlaku. Tako je vsaj izpovedala Marija Pommier pri zaslišanju. Ko so jo vprašali, kdo je ustrelil Rito, ni mogla odgovoriti. Pri preiskavi se je Marija zapletala v velika protislovja in je bila pridržana v zaporu. Smrtna rana kaže, da je bila kroglja izstreljena najbrže v avtomobilu in ni izključeno, da je Marija sama umorila svojo prijateljico. S to aretacijo pa ta kriminalna uganka še daleč ni rešena. Oba neznanca še nista bila izsledena. Zagoneten je tudi motiv tega zločina. Germaine Hamet — Rita Parižanka — je imela pri sebi nekaj sto frankov in so ves denar našli pri njej nedotaknjen. Zločin torej ni bil izvršen iz roparskih motivov in gre najbrže za kako maščevanje, ker je vzbujala Rita v Nizzi med ženskami tamkajšnjega polsveta mnogo zavisti. Sicer pa — kakršno življenje, taka smrt.

Velika razstava španskih lepotic. Ob priliki velike ibero- ameriške razstave v Sevilli, ki se bo vršila letos v jeseni, bodo na poziv španske vlade vse latinske republike južne Amerike odposlale svoje najbolj glasovite lepotice. Španska vlada, ki hoče pokazati lepoto španskega plemena, nosi vse stroške.

Arhitekte vsega sveta poziva v imenu vlade Združenih držav severne Amerike državni tajnik za notranje zadeve Kellog na natečaj, da se v zalivu San Domingo postavi monumentalni svetilnik kot simbol panameriške Unije ter obenem kot spomin na Krištofa Kolumba. Razpisane nagrade znašajo 50.000 dolarjev.

Papež Pij XI. kat. akademikom

Papež Pij XI. je te dni sprejel odposlanstvo katoliških vseučiliščnih krožkov in v daljšem nagovoru razvil vzore izobražene mladine, pri čemer je posebno naglašal potrebo, da se akademična mladina boljinbolj religiozno preobrazi. Razširjenje znanstvenega obzorja obvezuje človeka, da se obenem poglobi versko. Soglasja vere z znanostjo naj se uče mladi akademiki ob Volti, Manzoniju itd. V svrho globljega vtemeljenja verskega notranjega življenja je Pij XI. toplo priporočal eksercicije.

Papež je nato naglašal potrebo študija moralne filozofije in socialnih ved ter prešel na vprašanje udeležbe mladine v politiki. **Politika kot delo za splošni blagor je ena najodličnejših krščanskih dolžnosti. V tem smislu je politika dobrodelnost v najširšem pomenu besede** in ni ničesar višje od nje kot vera sama S tega visokega stališča gleda politiko Cerkev, ki ne dela in ne more delati strankarske politike, ki ima pred očmi vedno posebne interese in. četudi je usmerjena na splošno blaginjo, leto gleda vedno skozi prizmo svojih posebnih vidikov.

Nato je naglašal papež, kako se je od mladih let zanimal za borbe nemškega centra, v katerih je videl z resničnim občudovanjem, kako se udeležujejo javnih problemov pravniki, medicinci in drugi inteligenti, **ki v čisto političnih zastopih branijo stvar Božjo, vesti in vere s takim globokim znanjem predmeta in s tako plemenitostjo mišljenja, kakor bi je školje sami ne mogli boljše!**

Končno je papež opozoril akademike na pomen znanstvene in lepe knjige. Trajne vrednosti za vsakega akademika je Tomaževa »Summa contra gentiles« in »Teoretični poizkus naturnega prava« od P. Taparelli d'Azeglio, ki spada med knjige, ki jih človek enako kakor Manzonijeve »Zaročence« lahko vedno bere, ne da bi izčrpal njihove življenjske modrosti.

Versko delovanje ruske emigracije

Verstvo je edina pot, ki vodi rusko emigracijo v svetlejšo bodočnost. Verska vprašanja imajo neskončno velik življenski pomen že z ozirom na grozno dediščino, katero bodo zapustili boljševiki s svojim smotrenim zastrupljevanjem šolske mladine. Zato se verska delavnost med rusko emigracijo čezdalje bolj razvija. Pravoslavni Bogoslovski institut v Parizu, edino rusko semenišče to in onstran meje, razvija živahno delovanje. Tretje leto izhaja Vestnik ruske emigrantske krščanske mladine, ki prinaša tudi dragocene podatke o verskem pokretu med mladino v Rusiji. S. 1. januarjem t. l. je pričel izhajati znanstveni organ »Pravoslavnaja Misel«. Za nas pa je posebno zanimiv list »Vprašanja verske vzgoje in izobrazbe«. Prvo, pravkar razposlano številko otvarja uredniški predgovor, ki piše o poglobljenju pravoslavnega katehetskega delovanja in »posnemanju zapadno-evropskih vzorov«. V nadaljnih člankih razpravlja prota S. Četverikov o »Verskih zahtevah šolske dece«, prof. V. Zenjkovski o razmerju Cerkve in šole, I. Logovski piše v široko-zasnovanem pregledu o metodiki in vspehih sovjetskega protiverskega delovanja. Gospa S. Šidlovska poroča o veronauku v Ameriki. Kroniki sledi književni pregled, kjer najdemo tudi daljše poročilo o znanih »Katechetische Blätter. Zeitschrift für katholische Religionspädagogik«, ki se konča z notico o II. katoliškem kongresu za versko vzgojo, ki se bo vršil avgusta t. l. v Monakovu. Treba je pozdraviti to medsebojno zbližanje kakor tudi zadnje članke globokega publicista grofa A. Saltykova v »Hochlandu«. — Prva številka lista stane 12 frs. List se naroča na naslov: Paris XIX, 131. avenue, I. Jaurés, »Voprosi religioznega vospitanija«.

Delo našega mladega znanstvenika

Dr. Viktor Korošec: Die Erbenhaftung nach römischem Rechte. 1. Teil. (Zivil und Amtsrecht.) Pred nekaj dnevi je izšla v Lipsku imenovana knjiga, katero je spisal docent za rimsko pravo na ljubljanski univerzi dr. Viktor Korošec. Najlepša odlika za knjigo je gotovo dejstvo, da je knjigo izdala in založila lipska juridična fakulteta kot 29. zvezek svojih zbornikov »Leipziger rechtswissenschaftliche Studien«. G doktor zastopa v tej knjigi novo tezo, da so po civilnem rimskem pravu vsi dolgovi bili nepodeljivi in da je šele pretorsko pravo uveljavilo podeljivost pogodbenih (kontraktnih) dolgov. Avtor se ozira v tem svojem delu pri izvajanjih primerjalno na stara grška prava, na staro egipčansko, babilonsko in asirsko pravo ter utemeljuje svojo tezo predvsem s takratnimi socialnimi, kulturnimi in gospodarskimi razmerami. Svojo tezo izvaja iz strogo osebnega značaja rimske obligacije in navaja kot nadaljnje dokaze nepodeljivost starih poroštvenih oblik (sponsio, fideipromissio) ter v to svrho omenja tudi določbe glede dediščinske delitvene tožbe, capitis deminutio in mancipacijske oporoke.

—mrjr—.

Občni državlj. zakonik

(Prevedla dvornosodna svetnika Božidar Bežek in † Fran Regally. V Ljubljani. Str. 406. Cena v platno vezani knjigi 150 Din.)

Občni državljanski zakonik je eden najvažnejših zakonov, ki urejuje že preko sto let skoro vsa civilnopravna razmerja na našem ozemlju. L. 1853. je izšel prvi slovenski prevod, ki so ga oskrbeli sicer takratni naši najboljši pravniki-jezikoznanci Mažgon, Krajnc in Cigale, a je jezikovno in stilistično že davno zastarel in mnogo desetletij že knjižna redkost. Zato že izza početka slovenskega uredovanja ne le slovenski pravniki, marveč vsa naša javnost zelo pogrešajo nov prevod. Cigale nam je leta 1888. pripravil nov prevod, pa ga je prehitela smrt. Dvajset let za njimi se je Fran Regally lotil novega prevoda, ki bi ustrezal razvoju našega jezika. Svetovna vojna in slednjič njegova smrt je preprečila njegov namen. Končno je dvornosodni svetnik Božidar Bežek, svetnik višjega deželnega sodišča v Ljubljani, izvršil težko nalogo novega prevoda. Prevod podaja besedilo v lahko umljivi slovenščini, držeč se enotno v sedanji praksi že udomačenih pravniških izrazov. Vdelane so v besedilo seveda tudi tri delne novele k O. D. Z., ki so izšle med svetovno vojno, vendar tako, da je razlika med noveliranim in prejšnjim besedilom (s pričrtavanjem) takoj vidna, navedeno pa je tudi staro besedilo.

Po posameznih paragrafih so navedene kratko tudi nekatere starejše, še veljavne in novejše določbe že naše zakonodaje, ki so izpremenile dejanski občni državljanski zakonik. Obširno stvarno kazalo olajšava uporabo zakonika. Ker za dogleden čas še ni pričakovati izenačenja našega civilnega prava, vlasti ne v celem obsegu, bo ta izdaja gotovo za dolgo vrsto let prepotrebna za našo prakso pa tudi za mladi pravniški naraščaj naše univerze. Ne le slovenski pravnik, marveč tudi vsi naši župni, občinski in drugi uradi te izdaje ne bodo mogli pogrešati. Za rabo nemških izdaj in za navedbe besedila v nemščini naj ne bo več izgovora.

Založila in izdala je delo Tiskovna zadruga v Ljubljani.

Calderon: Sodnik zalamejski

Igra v treh dejanjih. Poslovenil O. Župančič.

Režiser C. Debevec.

V vrsti starega klasičnega sporeda, ki predstavlja svoj zaključeni svet, so letos ponovili še Sodnika Zalamejskega. Calderon nam s svojim ogromnim delom priča, da je Španija v renesansi in baroku nekaj drugega kot druga Evropa. Ta posebnost v čuvstvovanju in mišljenju, ki se zliva v samosvoj in enoten svetovni nazor, se izrazito kaže v Sodniku Zalamejskem. Samo ena pioskev je pred nami, razdeljena na dve polovici — tu si stojita nasproti dve skupini, — dva principa, oba pa se moreta gibati samo v eno prostorninsko smer, v težišče absolutnega. Vse pravo dejanje v Sodniku Zalamejskem se izloči iz baročno razgibanih vojaških prizorov in komedijsko prikrojenih karakternih slik v dvoboj principov, kjer baročni poet in dialektik ukloni vse časno — do kralja navzgor — večno veljavnemu, t. j. božji postavi. Kmet Pedro Crespo, osramočeni in onečaščeni oče, se bori kot ljudski sodnik proti vojaškemu zakonu, ki mu prepoveduje obsoditi plemiča-stotnika don Alvara; Pedro Crespo zmaga, sam kralj se pokori njegovi sodbi in ga imenuje za dosmrtnega sodnika v Zalameji. S tem smo naznačili tudi kompozicijsko načelo v Sodniku Zalamejskem. Kot orjaka si stojita nasproti general don Lope in kmet Pedro Crespo, zastopnika dveh načel; vsi mali dogodki, izmed katerih se razvije samo ljubezenska pustolovščina seržanta in stolnika, so samo z motivi izraženo razmerje do časa, bolj dramatsko slikanje kot dejanje. — Oton Župančič, ki je delo lepo poslovenil, je dejanje tudi poenostavil, tako je delo očistil baročne raztegnjenosti, da teče krepko in gladko. Scenični slikar g. prof. Vavpotič je spretno in z občutjem pesnikovega dela harmonično dopolnil starejši scenični okvir v slikovito pozorišče. Režiser g. Ciril Debevec je dal igri živahen potek in izrazito podobo; lahko ugotovimo, da je igra popolnoma uspela. (Poročevavec je gledal prvo ponovitev.) Izraziti postavi sta dala v prvi vrsti gg. Cesar in Skrbinšek, prvi kot sodnik, drugi kot general, oba v posebno skrbni maski. G. Skrbinšek je v generalu podčrtaval vojaško-karakterne poteze in ustvaril eno izmed svojih popolnih postav — g. Cesar pa je rastel v igro bolj v zmislu ideje kot značaja in dvigal svojega junaka s krepkimi poudarki. Z g. Cesarjem se nam utrjuje močan steber naše drame in želimo mu še mnogo napredka. Nad obema gospodoma stoji topot s svojim edinim nastopom g. Danilo kot Filip II. Zgodovinska podoba je tu presenetljivo stopila na oder, da nam je malone zaprla sapo. Uspešno se je uveljavil z genialno igro tudi g. Gregorin kot plemič-stotnik in tudi seržant g. Jerman. Izbrano igro sta pokazala g. Peček in Lipah kot plemič in sluga, pri tem je g. Lipah izrabil manj možnosti, da bi se bil docela uveljavil. V ostalem so gna. M. Danilova in gna. Debeljakova, ga. Juvanova g. Povhe in g. Jan, zadovoljevali. V ljudskem prizoru v zadnjem dejanju gre prvo mesto g. Plutu, ki je z originalno komiko izoblikoval pisarja.

F. K.

Vojvoda Božo Petrović-Njegoš,

bližnji sorodnik pok. kralja Nikolaja in kralja Aleksandra. Rojen je bil v Njeguših 24. decembra 1845. Študiral je v Parizu. Ker kralj Nikola do l. 1871. ni imel moškega potomstva, je bil naslednik črnogorskega prestola. V letih 1876. do 1878. je bil vojskovodja v bojih s Turki, od l. 1879. do 1905. pa predsednik ministrskega in državnega sveta. Umrl je na Cetinju 29. decembra 1927 in bil pokopan v rodbinski grobnici.

40 let slovenskega kolesarstva

(Glej št. 291 »Slovenca« od 24. decembra 1927.)

(Konec.)

Največjega pomena za razvoj slovenskega kolesarstva je bilo delovanje kolesarskega kluba v Trstu ter njegovega naslednika leta 1899. ustanovljenega Tržaškega kolesarskega kluba »Balkan«. Prvi predsednik »Balkana« je bil Trnovec, sledili so mu Sirk, Podbršček in Pegan. Iz njegovih vrst so izšli znani kolesarski prvaki Benko, Marolič, Šiškovič itd. Korporativno se je udeležil »Balkan« slavnosti Prešernovega spomenika v Ljubljani in 25 letnice pevskega društva »Slavca« v Ljubljani. Nadaljeval je z vsemi močmi prizadevanja za združitev vseh jugoslovanskih kolesarskih klubov ter razpisal leta 1909. prvo dirko za jugoslovansko prvenstvo na cesti Ljubljana—Opčina. Zmagovalci v tej dirki so bili Meniga (Orao, Zagreb), Gregl (Sokol, Zagreb) in Benko (Balkan). Ponovno je razpisal »Balkan« jugoslovansko prvenstvo leta 1911. na cesti Bazovica—Št. Peter—Postojna—Sežana—Bazovica, v kateri so dosegli cilj kot prvi Gregl, Meniga, Benko, Modrijan in Šiškovič. Delovanje »Balkana« se je naslednje leto 1912. še stopnjevalo. Razpisal in izvedel je prve in dosedaj edine »Vseslovanske kolesarske dirke« na cesti Ljubljana—Opčina, katerih so se udeležili poleg Jugoslovanov tudi Čehi in Poljaki. Zmaga je pripadla v tej dirki Šiškoviču v rekordnem času 3 ure 2 min. 12 sek.! Leta 1913. je »Balkan« zadnjikrat razpisal jugoslovansko prvenstvo in sicer na cesti Prosek—Kormin—Prosek 100 km. Zmagovalno skupino so tvorili tu Šiškovič, Kantoci (Orao, Zagreb), Ostruška (Balkan) ter Zagrebčana Šoštarko in Sekulič. Izven tega je Balkan izvedel leta 1912. in 1913. tudi dirke za primorsko prvenstvo, v katerih so zmagali Šiškovič, Ogrin in Rebolj. Tudi mednarodnih dirk v Italiji so se udeleževali »Balkanovi« člani z dobrimi uspehi. — Vojna je leta 1914. razdrla »Balkan«, njegov naslednik po vojni Sportno in telovadno društvo »Adria« je bilo razpuščeno v najnovejšem času.

Tudi goriški Slovenci so z vnemo gojili kolesarstvo. Društveno življenje med njimi je bilo izredno razvito. Imeli smo pred vojno na Goriškem naslednja kolesarska društva: »Gorica« (predsednik Drufovka), »Sloga« v Idriji (Iv. Bajt), »Danica« v Gorici (Fran Batjel), »Solkan« (Iv. Doljak), »Kojsko« (Fr. Pahor), »Zarja« v Ajševici (Rudolf Komelj), »Sloga« na Gorjanskem (Jos. Petelinc), »Vrtojba« (Jos. Vuga), »Brda« na Dobrovi (Al. Vuga). Leta 1912. je bila po zaslugi Frana Batjela ustanovljena tudi »Zveza slovenskih kolesarskih društev Goriških« v Gorici. Svetovna vojna je tudi ta društva popolnoma zatrla in uničila.

Zadnja leta pred vojno se je občutil tudi v naših krajih vpliv vojaškega kolesarstva, na čegar pobudo so se vršile nekalere velike mednarodne dirke. Dunajski Radfahrer Sportausschuss je razpisal leta 1913. in 1914. »Dirke okoli Goriškega Krasa«, v katerih je tekmovalo preko 60 takrat najodličnejših dirkačev, med njimi tudi 10 ali 12 Slovencev in Hrvatov Obakrat je zmagal Gregl iz Zagreba. Tudi na mednarodni dirki »Rund um Graz« so startali Slovenci; v splošni skupini so bili prvi trije Fr. Ogrin (Ilirija), Pavlija (Zagreb) in Rebolj (Ilirija), dočim je bil prvi v oficirski skupini sedanji podpolkovnik Jos. Jaklič.

Kolesarski klub »Ilirija« v Ljubljani se je preosnoval leta 1913. v klub kolesarjev in motociklistov »Ilirija«. Kot zadnjo dirko pred vojno je priredil 7. junija 1914 dirko Ljubljana — Kranj — Ljubljana, pri kateri je zmagal Rebolj.

Tekom vojnih let so tudi kolesarska društva na Kranjskem in Štajerskem popolnoma prenehala z delovanjem. Organizacijo je bilo treba po vojni od temelja popolnoma obnoviti. K. K. in M. Ilirija ima v tem oziru najširše zasluge. Pod vodstvom Dav. Stoparja, J. Gorca, dr. Cirila Žižka, maj. Jakliča je prva pričela z delovanjem in si prizadevala obnoviti razne druge kolesarske klube. 15. avgusta 1920 je priredila prvo veliko dirko po vojni »Za prvenstvo Koroške Slovenije«, v kateri so startali med prvimi zopet zagrebški kolesarji. Zmagovalec je bil Ilirijan Šolar. 14 dni kasneje se je vršila na gorski cesti Podlipa — Smrečje pri Vrhniki (9 km) prva motociklistična dirka pod vodstvom majorja Jakliča. Pri veliki medklubski dirki Ljubljana — Maribor je startalo isto leto že 56 slovenskih in hrvatskih kolesarjev, katerim je priredil jugoslovanski Maribor prisrčen sprejem. Mednarodne dirke Wien — Graz — Wien sta se udeležila leta 1921. Šiškovič in Šolar, leta 1922. Kosmatin in Šolar. Od leta 1920. do 1922. je bil Šolar Ilirijanski klubski prvak.

Pod predsedstvom Albina Šiškoviča je praznovala kolesarska Ilirija leta 1923. desetletnico ustanovitve kluba. Jubilejne dirke Ljubljana-Krka—Ljubljana—Bled (135 km) se je udeležilo 23 dirkačev, Kazimir Šoštarko (Gradjanski, Zagreb) je bil prvi. Klubsko prvenstvo si je priboril za eno leto Jak. Goltes, na kar mu sledi do letos zopet Šolar, ki si je leta 1925. pridobil tudi državno prvenstvo na cesti Ljubljana—Zagreb. Z uspehom se udeležujejo razni slovenski dirkači vsa leta dirk na zagrebškem dirkališču v Črnomercu.

Velike važnosti za razvoj kolesarskega sporta so vsakoletne »Zvezdne dirke v Celje«, ki jih je organizirala Ilirija.

Leta 1920. se je izpolnila davna želja vseh jugoslovanskih kolesarjev s tem, da se je ustanovil v Zagrebu »Koturaški savez kraljevine SHS«, ki se je razvil v razsežno organizacijo s preko 50 klubi. Mariborski klubi se do sedaj niso včlanili v zvezo, ostali klubi Slovenije so se včlanili in so deloma sodelovali pri ustanovitvi. »Koturaški savez« je včlanjen v mednarodni kolesarski uniji v Parizu, tako da imajo kolesarji v savezu včlanjenih klubov dostop k vsem mednarodnim kolesarskim prireditvam. Posebnega pomena je to za udeležbo na olimpijadah. Olimpijade v Parizu leta 1924. se je udeležilo za našo državo moštvo Dukanović, Sović, Kosmatin, Truban z absolutno povoljnim uspehom. Doseglo je med 27 narodi deveto mesto.

Kolesarska zveza izvede vsako leto na cesti Ljubljana —Zagreb odnosno Zagreb—Ljubljana dirke za državno prvenstvo. Dosedanji državni prvaki so bili: Pavlija (Zagreb) dvakrat, Dukanović (Zagreb) dvakrat, ter po enkrat Šolar (Ilirija), Koržinek in Banek (Zagreb).

Iz najnovejše dobe slovenskega kolesarstva treba omeniti ustanovitev kolesarske sekcije ASK Primorja v letu 1922., čije člani Kosmatin, Hvala, Zanoškar, Glavič nastopajo z velikim uspehom v raznih dirkah. Kosmatin, klubski kolesarski prvak ASK Primorja, je eden izmed redkih sportnikov Slovencev, ki so se udeležili zadnje olimpijade, leta 1923. je zmagal v mednarodni dirki Graz—Cmurek—Graz, v državnem prvenstvu ga najdemo vedno med najodličnejšimi dirkači.

L. 1925. ustanovljeni Kolesarski klub »Sava« je pod predsedstvom Fr. Batjela izredno poživil kolesarsko društveno življenje ter pripomogel do ustanovitve cele vrste kolesarskih društev v ljubljanski okolici. Tudi v sportnem oziru se je društvo letos afirmiralo. Vsako leto priredi več popularnih dirk. Klubskega prvaka ima v Djordjeviću.

V Domžalah obstoji od leta 1925. SK Disk z močno in delavno kolesarsko sekcijo, v Zg. Kašlju od leta 1924. Kolesarski klub »Zarja« (predsednik Plankar), v Št. Vidu od leta 1925. »Sora« (pred. Gruden), lani je bil ustanovljen na Vrhniki SK Vrhnika, v Dobrunjah SK Ljubljanica. Fr. Batjel je zbral lani nekaj klubov v »Zvezi kolesarskih društev v Ljubljani«, ki je imela sprva napram državni zvezi, da se tako izrazimo — separatistične tendence, toda je letos istotako pristopila državni zvezi

Posebno skupino v našem kolesarskem gibanju tvorijo mariborski klubi, ki so osnovali lani samostojno »Zvezo kolesarskih društev za mariborsko oblast«. Ta zveza ima sedaj 7 članov in stoji za enkrat še izven državne kolesarske zveze, vendar obstoje med obema zvezama dobri odnošaji in ni izključeno, da pristopi tudi mariborska zveza že v doglednem času v državni Koturaški savez.

Najstarejše kolesarsko društvo v Mariboru je »Edelweiss« (1900) Storilo je mnogo za razvoj kolesarstva ter vzgojilo vrsto dobrih dirkačev. Njegove najboljše moči so bile letor Perner, Jug, Pock, Nekrep. Sedanji predsednik Edelweissa je J. Bračič, prav posebne zasluge za društvo ima dolgoletni predsednik Halbwidl.

Po delavnosti in tudi po številu članstva velja omeniti morda pred ostalimi leta 1920. ustanovljeno Slovensko kolesarsko društvo »Perun«, ki ima v Iv. Kvasu izredno agilnega predsednika. Perunovi prvaki Frkanec, Nabergoj, Kramaršič i. dr. so povzdignili veljavo društva z lepimi uspehi pri raznih dirkah. Perun širi kolesarstvo tudi po deželi; v Slov. Bistrici je osnoval leta 1925. in letos v Selnici dva kolesarska odseka. Ob svoji petletnici je priredil Perun uspelo jubilejno prireditev, iz katere je znal napraviti lepo manifestacijo slovenskega kolesarstva v Mariboru.

Močno društvo je dalje po številu kot po kakovosti članstva »I. delavsko kolesarsko društvo« (preds. g. Košuta). Društveni prvak Vesenjak je najboljši dirkač mariborske oblastne zveze, prvorazredni vozači so v tem društvu dalje Kert, Zidar, Pšeničnik itd.

Ptujsko kolesarsko društvo »Zvonček« je bilo do letos eno najagilnejših kolesarskih društev mariborske zveze. Jos. Ramšak, »Zvončkov« prvak, je danes eden najboljših slovenskih dirkačev; nedavno je prestopil v kolesarsko sekcijo Sportnega kluba »Ptuj«, za katerega je nastopil v letošnji mednarodni dirki Maribor—Graz. Sedanji predsednik »Zvončka« je g. Jureš, SK Ptuja g. Fürbner. SK Ptuj je obenem edini klub mariborske oblasti, ki je včlanjen tudi v državni kolesarski zvezi.

V mariborski zvezi je včlanjen tudi klub slovenskih kolesarjev Celje, ki se pa v sportnem pogledu letos ni moglo posebno uveljaviti.

Zvezo kolesarskih društev za mariborsko oblast so zahtevale skupne koristi društev v času, ko je bila bivša kolesarska podzveza za Slovenijo vsled notranjih sporov nesposobna za širše in težje naloge. Glavni funkcijonarji zveze so gg.: Moravec, Kvas, Jureš, Kavčič in Meglič. Zveza se ponaša z marsikaterim lepim uspehom. Ne samo, da je osvežila delovanje kolesarskih društev, nadzorovala dirke in razvrstila prireditve svojih članov, izvedla je tudi mednarodno kolesarsko dirko Maribor—Graz ter priredila dva izleta v Nemško Avstrijo, s čemur je napravila mnogo za spoznavanje in zbližanje naših in avstrijskih sportnih organizacij.

B.

Slavnosten sprejem slovečega aviatika Lindbergha, ki je preletel Atlantik, v Mehiki. Lindbergh je na podobi zaznamovan s križcem.

Naročajte »Slovenca«!

Trajno in koristno

šivalni stroj

Gritzner in Adler

v raznih opremah.

Za božič 10% popusta.

Tudi na obroke.

Dobite le pri

Josip Petelincu

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Oglejte si razstavo, brez obveznosti do nakupa.

Sedmi natis velike izdaje

Slovenska kuharica

Priredila S. M. Felicita Kalčnšek

Vsestransko spopolnjena izdaja z mnogimi slikami v besedilu in 33 umetniškimi prilogami v naravnih barvah (193 barvanih slik). Elegantno vezana 160 Din.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Priporočajte

naš list ob vsaki dani priliki

Priporočajte tudi njegov oglasni del.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrsta ca 1·50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 3 ali 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor zaradi o. Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo!

Prosite službe

Pisarn. praktikantinjo išče kolajno učilišče, Ljubljana, Stari trg št. 19. — Hrana brezplačna. 40

Vajenec za mesarsko obrt, poštenih staršev, 15 do 18 let, se takoj sprejme. - Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod štev. 63.

Sprejme se starejši oženj.

nadmlinar

z malo družino, za valčni mlin z dnevno proizvodnjo pol vagona. Reflektira se le na takega, ki je popolnoma samostojen in ima le dolgoletna spričevala. Nastop s 1. febr. - Ponudbe upravi lista pod: »Nadmlinar« št. 75.

Inserirajte v ‚Slovencu'!

Kdo kupi?

VSAK PETEK

namočena polenovka

pri »BOBENČKU«, Sv. Petra cesta 15. Toči se prvovrstni beli in rudeči Bizeljec ter dolenjska črnina 9763

Poročni prstani

najceneje pri

A. FUCHS, zlatar

Šelenburgova 6 - Ljubljana

Zaklano

perutnino

dobite najceneje v delikatesi »Gospodarske zveze«.

SAMO DIN 38.—

5 kg prima bosanske suhe slive, 10 kg lagbos suhe slive Din 74.—. Suhe hruške 2 Din ceneje razpošilja po poštnem povzetju franko zavoj, franko vsaka pošta trgovina G. DRECHSLER, Tuzla (Bosna). 10155

Ridova moka Din 5·—

koruzni zdrob „ 3·50

Prvovrstni izdelki od 25 kg naprej pošilja

PAVEL SEDEJ, Javornik

umetni mlin. — Gorenjsko.

Škatlje iz močnega kartona, 32×32×10 cm, nekaj sto komadov, odda Tvornička zal. gramofonov A. Rasberger, Tavčarjeva 5.

Tovorni avto

»BIANCHI«, 30 HP, 1½ tonski, v popolnoma dobrem stanju, zaradi selitve ugodno prodam. Ogled in pojasnila v garaži ŽUŽEK - Ljubljana, Kolodvorska ulica. 74

Pohištvo

prodam po ugodni ceni. - Zelena jama 122.

Naša obrt

Sedlarju

samcu, se nudi prilika izvrševati svojo obrt v nekem večjem kraju na Dolenj. — Ponudbe pod: »Sedlarski mojster št. 37« na upravo »Slovenca«.

Motvoz (špaga) najceneje direktno v tovarni. Mehanična vrvarna Šinkovec, Grosuplje. 10245

Stavbno podjetje

ACCETTO & drugovi

družba z o. z

Maribor, Koroška c. 61

Sveže najfinejše, norveške

ribje olje

iz lekarne dr. G. Piccoli-ja v Ljubljani se priporoča bledim, slabotnim osebam

Oves in koruzo

kupite najceneje pri tvrdki

A. VOLK, LJUBLJANA

Resljeva cesta 2.

Veletrgovina z žitom

Družba »Ilirija«

Premog - drva - koks - oglje

Dunajska cesta 46, poleg Ivan Zakotnika Tel 2820

Inserirajte v „Slovencu!"

Obratne prostore v Kranju

pripravne za industrijo, obrt, trgovino, **oddam** radi preselitve puškarne s 1. majem t. l. **v najem**

Viktor Omersa, Kranj

✝

Vsem sorodnikom in prijateljem naznajamo, da nas je v torek, dne 3 t. m. po dolgi, mučni bolezni, spravljena z Bogom, za vedno zapustila naša iskreno ljubljena mama, stara mama, sestra, teta in tašča, gospa

Marija Mencej roj. Magister

vdova uradnika južne železnice v p.

Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v četrtek, 5. t. m. ob pol 4 popoldne iz mrtvašnice državne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 4. januarja 1928.

Žalujoče rodbine: **Mencej, Dr. Hiti, Svetlič.**

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Brez posebnega obvestila.

Po nepopisno mučnem trpljenju je danes ob tričetrt na 9 zvečer moja blaga žena in mati mojih otrok Prokopa, Mirka, Leona in Anice, gospa

Marija Grasselli roj. Krisperjeva

zatisnila svoje trudne oči za vedno.

Pogreb predrage rajnice bo v četrtek dne 5. januarja 1928 ob 2 popoldne izpred hiše št. 25 na Mestnem trgu, na pokopališče pri Sv. Križu.

Žalujoča rodbina prosi prijatelje in znance, da blagovolijo opustiti sožalne posete.

V Ljubljani, 3. dan januarja 1928.

Peter Grasselli.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Ceneje kot pri

RAZPRODAJAH

se dobi vsakovrstno manufakturno blago samo pri

TRPIN, MARIBOR, Glavni trg štev. 17.

E 1133/27—10 72

Dražbeni oklic.

Podpisano sodišče proda na javni prisilni dražbi:

1. Dne 3. januarja 1928 ob pol 10 na licu mesta v Cankovi nepremičnine vl. št. 16, 18, 31, 56, polovica vl. št. 74, vl. št. 85, 101, 150. 175, 6/8 ine 205 in 228 k. o. Cankova, ki obstoje iz enonadstropne vile h. št. 22 v Cankovi, pritlične hiše št. 41 v Cankovi, pripadajočih gospodarskih poslopij in večih vrtnih, poljskih, travniških in gozdnih parcel.

Cenilna vrednost s pritiklinami vred znaša 271.106 Din 87 p, najmanjši ponudek pa 180.742 dinarjev 9 par.

Nepremičnine se bodo prodajale najprej v 11 skupinah, končno pa vse skupaj.

2. Dne 4. februarja 1928 ob 8 na licu mesta v Pucincih nepremičnine vl. št, 285. 375, 395, 394, 416, 431, 442. 492 in 496 k. o. Pucinci, ki obstoje iz:

a) parne opekarne in žage z enonadstropno stanovanjsko hišo in gospodarskimi poslopji;

b) eksportne klavnice;

c) večih poljskih parcel.

Cenilna vrednost znaša ad a) 613.333 Din 35 p, ad b) 65.150 Din, ad c) 27.682 Din 25 p, najmanjši ponudek pa ad a) 408.889 Din, ad b) 43.434 Din, ad c) 18.455 Din.

Nepremičnine se bodo prodajale najprej v označenih treh skupinah, končno pa se izkličejo vse nepremičnine skupaj.

Dražbeni pogoji in na nepremičnine se nanašajoče listine (zemljeknjižni izvlečki, cenilni zapisnik itd.) se morejo vpogledati pri podpisanem sodišču tekom uradnih ur.

Okrajno sodišče v Murski Sobi,

oddelek IV., dne 30. decembra 1927.

Polnojarmenik

550 mm v premeru, dobro ohranjen, obratozmožen, kupi **Uprava veleposestva v Beltincih.** 10320

Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom in znancem, da je Vsemogočni našo drago soprogo oziroma mamo in sestro

Terezija Šemrov roj. Petkovšek

danes zjutraj ob pol 8 poklical k Sebi.

Pogreb drage pokojnice se bo vršil v petek na praznik ob 3 popoldne iz hiše žalosti na pokopališče v Gor. Logatec.

Pokojnico priporočamo v molitev in blag spomin.

Logatec, 4. januarja 1928.

Rodbini Šemrov in Petkovšek.

Sir H. Rider Haggard: 28

Kleopatra, egiptovska kraljica.

Vse to sem videl tako rekoč na en sam pogled. Nato sem pogledal obraz — oni obraz, ki je zapeljal Cezarja, uničil Egipt, in ki mu je bilo usojeno, da je izročil Oktavijanu žezlo sveta. Gledal sem brezhibne grške poteze, zaokroženo brado, polne, bogate ustnice, izklesani nos in ušesa, ki so bila kakor dve izbrani školjki. Videl sem čelo, nizko, široko in ljubko, kodraste temne lase, ki so se ji valili v težkih valih in lesketali na solncu, oblokaste obrvi in dolge, viseče trepalnice. Pred seboj sem videl vse velikolepje njene kraljevske postave. Tam so žarele čudovite oči, kojih barva je bila podobna ciperski vijoličasti — oči, ki so se videle, kakor da bi spale in razmotrivale skrivnosti, kakor počiva noč skrivnostno nad puščavo, a vendar kot da bi se kakor noč premikale, se izpreminjale in se svetile v žaru nenadnega bleska, porajajočega se v svojih zvezdnatih globinah. Vsa ta čuda sem videl, dasi nisem tako vešč in spreten, da bi jih opisal. Ampak že tedaj sem bil prepričan, da moč Kleopatrine lepote ni bila samo v teh njenih čarih. Ta moč je bolj izvirala iz nekega sija in žara, ki ga je njena silna duša izžarivala skozi meseno ogrodje. Kleopatra je bila namreč neka stvar iz plamena, kateri ni bila nikdar nobena ženska podobna in nikoli ne bo. Celo ko je razmišljala, je iž nje žarel ogenj njenega živahnega srca. Ko pa se je prebudila iz zamišljenosti in je iz njenih oči nenadoma širila blisek in ji je strastna zvonkost njenega glasu obdala ustnice, oj, kdo more povedati, kakšna je bila Kleopatra tedaj? V njej so se namreč združevale vse miline in ves sijaj, ki je dan ženski, in ves duh, ki si ga je moški pridobil od nebes. Z vsem tem pa so bili združeni vsi zlodeji one večje vrste, ki se ne boje ničesar, ki se norčujejo iz postav, ki so si izbrali kraljestva za torišče svoje igre in so porast svojih želj smehljaje in bogato zalivali s krvjo ljudi. Zbrali so se v njenih prsih in vsi skupaj izoblikovali ono Kleopatro, katere noben moški ne more pritegniti nase, katere pa tudi noben moški nikdar ne more pozabiti, potem ko jo je videl. Naredili so jo veliko kot duha viharja, ljubko in dražestno kot blisk, okrutno kot kugo, a ji vseeno dali srce. Kaj je bila storila, je znano. Gorje svetu, ko pride še ena taka ženska v njegovo prokletstvo!

Za trenutek so se moje oči srečale z očmi Kleopatre, ko se je malomarno sklonila naprej, da bi videla, kaj je povzročilo tak hrup. Izprva so bile temačne, medle, kakor da bi pač gledale in videle, a ne da bi njeni možgani delovali. Nato so se zbudile in videti je bilo, da se je izpremenila njihova barva kakor se izpremeni barva morja, ko se njegove vode pretresejo. Takoj izprva je bila v njih zapisana nevarnost; nato malomarno opazovanje; ko pa je videla pred seboj orjaško telo možaka, katerega sem bil užugal, in je spoznala v njem znanega gladijatorja, se je v njih prikazalo nekaj, kar je bilo morebiti precej podobno začudenju. Resnica je, da so se ji oči omehčale, dasi se ji obraz nimalo ni izpremenil. Ampak človek, ki je hotel doznati, kaj se je godilo v Kleopatrini duši, je moral opazovati njene oči, kajti obraz se ji je le prav malo izpremenil. Okrenila se je in rekla nekoliko besedi svojim telesnim stražnikom. Stopili so k meni in me odpeljali k njej, dočim je množica molče čakala, da vidi, kako me bodo ubili.

Stal sem pred njo in držal roke prekrižane na prsih. Dasi me je njena čudovita dražestnost preobvladala, sem jo sovražil v svojem srcu, to žensko, ki se je drznila obleči v oblačila boginje Izide, to protipostavno kraljico, ki je sedela na mojem prestolu, to lahkoživo razuzdanko, ki je razsipala bogastvo Egipta za vozove in dišave. Ko me je ogledala od nog do glave, je spregovorila s tihim zvonkim glasom v khemskem jeziku, katerega se je edina med Lagidi naučila govoriti:

»Kdo in kaj si pa ti, Egipčan — vidim namreč, da si Egipčan — ki se drzneš udariti mojega sužnja, ko grem skozi mesto?«

»Harmakis sem,« sem odgovoril pogumno. »Harmakis, prerokovalec iz zvezd, posinovljenec velikega duhovna in glavarja v Abutisu, ki sem prišel semkaj srečo iskat. Udaril sem tvojega sužnja, kraljica, ker je brez vzroka pobil onole žensko na tla. Vprašaj vse, ki so bili priča, kraljica, da govorim resnico.«

»Harmakis,« je rekla; »ime visoko doni in tudi ti si videti visok;« nato pa se je obrnila do nekega vojaka, ki je bil vse videl, in mu velela, da naj ji pove, kaj se je bilo prigodilo. Vojak ji je veselo in po pravici povedal vse; bil mi je naklonjen, ker sem bil premagal Nubijca. Potem se je obrnila in nagovorila dekle s pahljačo, ki je stala zraven nje, — ženska s kodrastimi lasmi in plašnimi temnimi očmi, ki je bila jako lepa. Dekle ji je nekaj odgovorilo. Nato je kraljica ukazala, da pripeljejo sužnja pred njo. Pripeljali so velikana, ki je bil prišel med tem zopet do sape, in ž njim žensko, katero je bil pobil na tla.

»Ti pes!« je rekla z istim tihim glasom; »lopov! Tako si močan, pa si pobil na tla to žensko; in ker si to storil, te je užugal ta mladenič. Jaz te že naučim, da se boš prav vedel. Kadar boš v prihodnje zopet tolkel ženske, jih boš odslej samo z levico. Hej, straža, zgrabite tega črnega sužnja in odsekajte mu desnico!«

Ko je izrekla to povelje, je sedla zopet v svoj zlati voz in iznova so ji oči omeglele. Straža je zgrabila velikana in mu vzlic temu, da je kričal in prosil milosti, odsekala roko na lesu odra; nato so ga stokajočega odnesli. Sprevod se je pričel zopet premikati naprej. V tistem trenutku se je lepa ženska s pahljačo obrnila, se nasmejala in pokimala, kakor da bi se radovala, tako da sem se precej čudil.

Ljudstvo je glasno vzklikalo in zbijalo šale zatrjujoč, da bom kmalu v kraljevi palači prerokoval iz zvezd. Jaz pa se nisem zmenil za vse to in sva s stricem odšla, čim je nama bilo le mogoče, ter se vrnila v njegovo hišo. Stric me je vso pot ošteval zavoljo moje nepremišljene prenagljenosti; ko pa sva dospela v izbo, me je objel in se na moč veselil, ker sem bil užugal velikana, ne da bi dobil kdo ve kakšne poškodbe.

LJUDSKA KNJIŽNICA iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani: 28 zvezek A. Shrehan, Nedlag. Povest iriskega dekleta. 24 Din, vez 32 Din — 24 zvezek: A. Marby, Hanka. Lužiško-srbska povest 22 Din, vez 30 Din — 25 zvezek Haggard, Hči resarja Montezume Din 30, vez. Din 42 — Stortek in njegovo burkasto življenje 14 Din, 14 Din, vez 22 Din — 27 zvezek Pregelj, Otroci solnca Din 24, vez Din 32

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: dr. Fr. Kulovec. Urednik: Franc Terseglav.